

birželis/june 1981

 **laiškai
lietuviams**

TĖVO DIENA	181	Red.
KAIP IŠLAIKYTI ŠEIMOS VIENYBĘ IR LIETUVIŠKUMĄ	183	Kostas Paulius
VELNIAS, TRAUKiantis DIEVO VEŽIMĄ	186	Anicetas Tamošaitis, S.J.
EILĖRAŠČIAI	190	Zenta Tenisonaitė
AR TAI BUVO STEBUKLAS?	191	Grażina Kriačiūnienė
ALPĖS IR MĖLYNOJI ADRIJA	195	Henrikas Stasas
KLAUSYK JO BALSO	200	Chiara Lubich
ŠV. DVASIA IR JOS DOVANOS	201	P. Daugintis, S.J.
LAIŠKAI, PASIKALBĖJIMAI, ATVIRI ŽODŽIAI . . .	203	Vytautas Kasniūnas
NEVESK Į PAGUNDĄ	205	V. K.
NEIŠTIKIMYBĖ	206	Rita Stankutė
ANGELŲ SNIEGO MĮSLĖ	208	Julija Gylienė
TĖVYNĖJE	211	Vytas Butvila
KALBA	212	Juozas Vaišnys, S.J.
ATGARSIAI	214	Skaitytojai
TRUMPAI IŠ VISUR	215	J. Pr.

Šis numeris iliustruotas Jono Tamulaičio nuotraukomis iš "Laiškų lietuviams" metinės šventės. Viršelio nuotrauka — Algirdo Grigaičio.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$8.00, single copy 80 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing offices.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1981 / BIRŽELIS - JUNE / VOLUME XXXII, NO. 6

TĖVO DIENA

Pirmoji Motinos diena buvo atšvęsta Filadelfijoje 1908 m. Tuoj ši šventė paplito po visą kultūringąjį pasaulį. Tėvo diena pradėta švęsti žymiai vėliau. Maždaug prieš 55 metus Motinos dieną viena moteriškė, sėdėdama bažnyčioje Spokane mieste ir melsdamasi už savo motiną, kuri mirė dar jai esant visai mažai, prisiminė, kaip gražiai šešis likusius našlaičius globojo jų tėvas, kiek jis parodė meilės ir pasiaukojimo. Tada ji pasiryžo kreiptis į bažnytinę vyresnybę, kad būtų įvesta ir Tėvo diena. Pamažu ši šventė įsigalėjo ir dabar Amerikoje švenčiama trečiąjį birželio mėnesio sekmadienį.

Tiesa, kad ji dar nėra tokia populiari ir taip paplitusi, kaip Motinos diena, bet tam yra įvairių priežasčių. Motina, būdama fiziškai silpnesnė ir turėdama daugiau kentėti bei vargti, gimdydama ir augindama vaikus, sukelia žmonijai daugiau simpatijų, daugiau užuojautos. Motina paprastai yra jautresnė, jos meilė švelnesnė, tad jos vardas yra apsuptas lyg kokia mistika, poezija. Bet dėl to nesumažėja tėvo nuopelnai. Ir tėvas daug vargsta ir aukojasi dėl vaikų, bet kitokį vargą, kitokias aukas. Ir tėvas myli savo vaikus, bet kitokia meile. Ir vaikai jį gerbia ir myli, bet kitaip, negu motiną. Negalima sakyti, kad toji pagarba būtų mažesnė, kad meilė būtų šaltesnė. Ne, nėra nei mažesnė, nei šaltesnė, bet kitokia. Tėvą vaikas gal labiau pagerbia, ne meilų žodį jam pasakydams, ne gėlę padovanodamas, bet jo klausydamas, sekdamas jo pavyzdžiu, stengdamasis visur taip elgtis, kad tėvui būtų garbė ir pasididžiavimas turėti tokį sūnų.

Jėzaus Širdžiai pašvęstas birželio mėnuo yra pats tinkamiausias švęsti Tėvo dieną. Kaip toji dieviškoji Širdis, degdama mūsų meile, privedė Kristų prie didžiausios heroiškos aukos — kentėti ir mirti už mus, taip ir kiekvieno tėvo širdis nesudreba, kai reikia vargti, kentėti ar net ir gyvybę paaukoti už savo vaikus.

Linda Ruzgaite

Jono Tamulaičio nuotr.

KAIP IŠLAIKYTI ŠEIMOS VIENYBĘ IR LIETUVIŠKUMĄ

(„Laiškų lietuviams” konkurse III premiją laimėjęs straipsnis)

Nėra kito kelio taip teisingo, kaip tik tasai, kurį patsai dangus mums rodo. Išmintis ateina iš dangaus pas tuos, kurie josios laukia paruoštomis širdimis ir savosios išminties nelaiko aukščiausiąja: „... kas nepriima Dievo karalystės kaip vaikas — neįeis į ją” (Morkaus 10,15).

Šeima yra Dievo įkurta institucija ir Jo norėta, kad ji būtų sakramentinė. Užtai josios vienybei išlaikyti neužtenka vien žmoniškų pastangų ir priemonių. Ypač jai reikia dieviškos pagalbos, reikia paties Dievo. Net patsai Jėzus tosios pagalbos mums prašė: „...tegul visi bus viena! Kaip Tu, Tėve, manyje ir aš Tavyje, tegul ir jie bus viena mumyse...” (Jono 17,21). Ir Jis ne tik pats prašė, bet nori, kad ir mes prašytume: „...ko tik prašysite Tėvą mano vardu, jis jums duos” (Jono 16,23).

Kai patsai Dievas tosios vienybės mums nori ir mes jos prašome, tikrai nesuklystame prašydami. Širdžių ir minčių vienybė Dieve neša mums išganymą. Už mūsų išganymą Jėzus sumokėjo brangią kainą. Jis taipgi nori, kad ir mes būtume tos Jo kainos dalininkai: „Kas neneša savo kryžiaus ir neseika manimi, negali būti mano mokinyš” (Luko 14,27). Todėl už mūsų vienybę ir mes patys turime mokėti kiekvienas savąją kainą. Ir toji kaina yra mūsų kiekvienos dienos kryžius.

Mūsų gal niekas ant kryžiaus neprikals. Bet šeimoje mes kryžiuojame vienas kitą kas dieną, dažnai net mažmožiuose. Kryžiuojame, kai užmirštame, jog meilė labiausiai yra gyva duodama, atsisakydama, aukodamasi... Gal niekas geriau meilės nenusakė, kaip apaštalas šv. Paulius: „Meilė yra kantri, maloninga. Meilė nepavydi, nesielgia sauvalingai, nesipučia. Ji yra nesididžiuojanti, neieško savo naudos, nesusierzina, neįtaria piketumu, nesidžiaugia neteisybe, o džiaugiasi tiesa; visa nukenčia, visa tiki, visa kuo viliasi, visa pakelia...” (Kor 13,4-7).

Šeimoje, kai reikia gyventi kartu po vienu stogu ir nuolat susidurti su priešiškais nusiteikimais, neatsižvelgimu ir aplamai su kietu ar nesuvaldomu charakteriu, kai kam gyvenimas gali pasidaryti nebepakeliamas. Jei vyras su žmona jau visiškai nesutaria ir nuolat plaunasi, ir tai tęsiasi diena iš dienos — vienybė miršta... Ir kai vienybė miršta, vieton išsvajotojo šeimos rojaus, tikras pragaras atsiveria. Ką daryti tada? Skyrybos?! Kai kurie jas ir pasirenka, nors tuomi širdies ramybės vis tiek neranda. Jie jos neranda, nes visur kartu su savimi nusineša ir save pačius — savus įpročius, silpnybes ir trūkumus... Jie neranda ramybės ne tik sau, bet ir savo vaikus padaro nelaimingus.

Kai tėvai rieja, meilės namuose nėra, tada nėra ir to šilto šeimos židinio, taip reikalingo vaikų asmenybėms bręsti. Ir jei tėvai pasirenka skyrybas, jiems tenka didžiulė atsakomybė. Nes jie, nepasekdami Nazareto šeimos pavyzdžiu, visiškai suardo šeimos vienybę ir užuot padovanoję dangui naujus šventuosius, duoda galimybę kalėjimams turėti daugiau įnamių.

Jonui, vienam mano artimiausių draugų, po vedybų, praėjus kuriam laikui, pradėjo nesisekti. Žmona vis dažniau ir įkyriau tarsi tik ir ieškodavo priekabių, liežuviu jį tiesiog vanodama. Kai jis jau neištverdamas, sprukdamas laukan ir užsukdamas smuklėn širdgėlos nuplauti. Bet kai tai kartodavosi, jis smuklės pabūgo, nenorėdamas prie stikliuko priprasti. Būdamas smarkaus būdo, nutarė nepasiduoti. Ir kai žmona vėl kartą paleido liežuvį, Jonas kietai atsikirto. Atrodo, kad ji to ir telaukė. Ji paleido į Joną porą lėkščių ir prapliupo tokiais aštriais žodžiais, tarsi ugnimi būtų spiaudžiusi. Ir taip bematant ir nesitikėtai tikras karas įsiliepsnojo. Neapykanta tarp jų užvirė, kaip tarp aršiausių priešų. Jonas ir šį kartą neištvėrė ir dūmė laukan, nors ir buvo pasiryžęs nepasiduoti. Šį kartą jis jautė, kad visko buvo jau per

daug. Leidosi eiti gatvėmis, nežinodamas kur einas ir nesirinkdamas kur eiti. Jo vidų tarsi kažkas svilino, ir jis pradėjo beveik bėgti, lyg jį kas būtų vijęsi. Taip dumdamas, jis atsidūrė toli už miesto, pagaliau miške. Net nepastebėjo, kad sustojo prie mažo upūkšnio. Atsisėdo ant jo kranto ir panėrė sustingusį žvilgsnį į mirguliuojantį vandenį. Čia jojo įtūžimas atgijo, ir jis pasijuto lyg koks kankinys, nekaltai kenčias. Bet po truputį jo dėmesį pradėjo patraukti vis labiau ir labiau ramiai čiurlenantis vanduo ir jame nardančios mažos žuvytės. Jo įtūžimas vėso, mintys pradėjo skrieti kažkur. ...

Tos jojo mintys užklydo ir Lietuvon ir jis prisiminė, visai netyčia, balandžio pirmosios atviruką, kurs anuo metu gana plačiai buvo žinomas. Juomi kai kuriems vyrams būdavo patogu slapčia "suvesti sąskaitas" su savo žmonomis. To atviruko vaizdas gana nepaprastas: vyras susirietęs neša didžiulį kryžių, ant kurio sėdi jojo žmona ir klumpe kulia jo galvą. Vaizdelis būtų juokingas gal tik "pašaliečiui". Jonas to juokumo dabar visai nematė. Priešingai, jis jam tik priminė visai rūšią tiesą. Ir Jonas tik dar karčiau pajuto, kad žmona jau tapo jam tikrai sunkiu kryžiumi. Čia kažkaip į jojo mintis įsiterpė Evangelijos žodžiai: "Kas neneša savo kryžiaus ir neseka manimi, negali būti mano mokinys". Pradžioje jis tų žodžių norėjo atsikratyti, gindamasis lyg nuo įkyrių musių. Bet jie, kaip tos musės, vis puolė ir puolė. Matyt, čia jau buvo įsivėlusius ir jojo sąžinė. Ji jam priminė, vėl ir vėl sakydama ir pasakydama kai ką ir daugiau. Ji kalbėjo ir apie tai, kaip Jėzus prašė Tėvą atleisti tiems, kurie Jį kryžiuo. Toje vietoje Jonas pasijuto nepatogiai. Jis net nebuvo pagalvojęs žmonai atleisti. Jojo įtūžimas dar nebuvo praėjęs. Net skyrybų galimybė jau buvo jam pasivaidenusi. O čia tasai Jėzaus nepaprastas ir tiesiog nesuprantamas atlaidumas savo budeliams taip stipriai, bet kartu ir švelniai, priminė ir taip broliškai skatino. Ir Jonas bent kiek susigėdo. Argi jis galėtų žmonai atleisti?! Na, gal ir ji elgėsi, lyg nežinodama, ką daranti, lyg

galvą pametusi? Juk ji buvo taip įpykusi. Taip Jonas pažvelgė ir į save patį: "O aš ar žinojau, ką daras? Žinoma, buvau irgi labai įdūkęs ir susivaldyti net nenorėjau. Pyškinau jai tokius dalykus, kurių nebūčiau lietęs, būdamas geros nuotaikos. Tiesą pasakius, jaučiuosi šiek tiek ir kaltas. Jei būčiau patylėjęs, kol ji šaukė, gal viskas tuomi ir būtų pasibaigę. Ji, išsiplūdusi, išsirėkusi, pagaliau vis tiek būtų nutilusi. Bet ir aš nesuvaldžiau liežuvio, nepakenčiau josios šaukimo ir tik šaukiau, lyg norėdamas ją perrėkti. Kaip galiu reikalauti iš jos susivaldymo, jei ir aš pats nesivaldžiau?!"

Kada Jonas taip pats sau prisipažino esąs kaltas, pastebėjo, jog ligi šiol jis tegalvodavo vien tik apie savo nuoskaudą. Vaikų net neprisimindavo. Jam visai nerūpėdavo, kaip jie jausdavosi, kai jis su žmona susiriedavo. Bet dabar jis vis tik kažkaip prisiminė, lyg viena akimi būtų pastebėjęs, kad tokiomis valandomis jų veideliai būdavo išgąsdinti ir labai nelaimingi. O du mažesnieji net balsu pradėdavo raudoti ir šaukti. Jis kiek nustebo, kad dabar jam jų pagailo. Viduj giliai pajuto, kaip niekada prieš tai, kad jis esąs jų tėvas ir jojo atsakomybė labai ir labai didelė. Jis suprato, kad besiriedamas su žmona, duodąs jiems labai blogą pavyzdį. Užtat ir negalys tikėtis juos užaugsiant gerais žmonėmis.

Tasai atsakomybės pajutimas jį labai paveikė. Jis panorė grįžti ir su žmona susitakinti. Bet ir vėl — patyrimas jam sakė, kad, kivirčams kilus, jis neišlaiko ir labai išlsta. Ir prisiminęs tą savo silpnumą, pats savęs pabūgo.

Ką jis turėtų daryti su savimi, kas jam galėtų padėti? Ligi šiol jo naudotos visokios priemonės ir "gudrybės" jį tik apvylė. Ir jam atėjo mintis, kad jis turėtų prašyti Dievo. Kaip čia galėjo būti, kad ligi šiol jis net nebuvo pagalvojęs prašyti Jojo pagalbos tokiuose reikaluose? Ir staiga toji mintis palietė jį, kaip šviesos spindulys. Jam aiškiai sušvito Jėzaus žodžiai: "Ko tik prašysite Tėvą mano vardu, jis jums duos". Argi tikrai taip galėtų būti? Jonui kilo lyg maža abejonė. O jei jis prašys ne to, ko Dievas jam

nori duoti? Taip besvarstydamas, Jonas prisiminė Jėzaus paliepiamą būti tobulais, kaip dangiškasis Tėvas yra tobulas. Jį pagavo džiaugsmas. Juk Dievas kaip tik ir nori, kad jis vyriškai valdytųsi, gražiai sugyventų su žmona, duotų gerą pavyzdį vaikams ir juos teisingai auklėtų. Jis tikrai dabar stengsis ir prašys Viešpaties. Ko daugiau ir bereikia? Jame užsidegė didelis pasitikėjimas Dievu, taip pat ir savimi. Dabar jis tvirtai tikėjo, kad su Jojo pagalba jis tikrai galės.

Tokio pasitikėjimo atgaivintas, Jonas pajuto didelį džiaugsmą ir tvirtą pasiryžimą daryti. Jis tikrai darys viską, pridės kirvį prie šaknies — pradės nuo savęs... Jis prašys Dievo pagalbos taip pat ir žmonai. Jis ir pats jai padės. Jis jau iš anksto žinojo, kaip jai padėti. Pirmiausia jis stengsis ją suprasti, taip kaip suprato save, savo silpnumą. Žinoma, jam reikės didelės kantrybės ir savęs išsižadėjimo. Bet už viską labiausiai jam reikės meilės. .. Tokios meilės, kurią Jėzus įsakė: "Aš jums duodu naują įsakymą, kad jūs vienas kitą mylėtumėte: kaip aš jus mylėjau, kad ir jūs taip pat mylėtumėte vienas kitą!" (Jono 13,34). Tuos žodžius Jonas buvo skaitęs ar girdėjęs ne vieną kartą. Bet jie niekada nebuvo palietę jojo vidaus taip, kaip dabar. Jis būdavo juos girdi, ir jie lyg pro vieną ausį įeidavo, o pro kitą išeidavo. Tiek jų reikšmės jo viduj ir teužsilikdavo. Bet dabar Jonas suprato, kokią reikšmę turi žodžiai: .. kaip aš jus mylėjau. . Jam pasidarė visiškai aišku — tai gyvybės kainos meilė ir... Jėzaus įsakymas. Čia nieko nepridėsi ir nieko neatimsi, ir kitokiam aiškinimui nėra vietos.

Tad Jonas pamatė, kad jojo meilė žmonai nebuvo tokios kategorijos. Žmona jam patiko, buvo labai patraukli, jam būdavo tiesiog malonu ją mylėti, kol ji jam būdavo gera. Bet jojo meilė veikiai pradėdavo vėsti, vos tik jiems dviem susikivirčijus. O šiai Jėzaus įsakytajai meilei reikia kažko daugiau. Ko jai reikia, Jonas pasimokė iš Jėzaus: "Tėve, jei nori, atimk šitą taurę nuo manęs, tačiau tebūna ne mano, bet Tavo valia!" (Luko 22,42). Jonas pasimokė, kad Jėzaus žmogiškoji valia norėjo išvengti kančios,

bet iš meilės Tėvui pakluso. Tą patį jis matė ir savyje. Jojo žmogiškoji prigimtis irgi kratėsi visko, kas tik nemalonu, sunku, kartu, skaudu... O tasai meilės įsakymas liepė mylėti, nepaisant visų sunkumų, net ir gyvybę aukojant, jei reikėtų. Ir tasai įsakymas yra aiški Dievo valia. Jonas šventai pasiryžė tą Dievo valią vykdyti, nes tik joje rado visą išmintį šeimos vienybei išlaikyti.

Kaip šeimos vienybę galima išlaikyti tik su Dievo pagalba, taip ir josios lietuviškumą. Žinoma, tasai lietuviškumas turi patikti Dievui; tik tada jis bus naudingas ir kryžiuojamai Lietuvai. Ir jis tikrai Dievui patiks, kai kitataučiai apie mus, lietuvius, galės sakyti, kaip pagony sakydavo apie pirmuosius krikščionis: "Žiūrėkite, kaip jie vienas kitą myli!" (Tertuliono Apologetika). Tokios meilės pirmieji krikščionys mokėsi iš Jėzaus. Jis jiems paliko įsakymą: "Aš jums duodu naują įsakymą, kad jūs vienas kitą mylėtumėte: kaip aš jus mylėjau..." Ir jis pats parodė, *kaip mylėjo*. "O aš, kai būsiu pakeltas nuo žemės, visus patrauksiu prie savęs" (Jono 12,32). Kai Jis mokė ir stebuklus darė, tik mažas būrys mokinių jį sekė. Bet kai buvo "pakeltas", tada patraukė ir vis tebetraukia visus...

Tuomi Jėzus sako, kad už viską labiausiai reikia tokios meilės, kuri būtų pasiruošusi ir gyvybę aukoti. Tokia meilė transformuoja visas mūsų pastangas ir darbus į Dievui priimtina ir patinkamą auką. Ji transformuoja blogį į gėrį. Ji atverčia nusidėjėlius ir nusikaltėlius ir padaro juos šventaisiais. Tokia meilė yra visada heroiška, o josios Mokytojas — herojų Herojus.

Jaunuolių viduje yra kažkas, kas juos skatina veržtis į kažką nepaprasto. Todėl jie dažniausiai susižavi kokiais nors herojais, kai kada gal ir negirtiniais, ir jais seka. Ir kai jie neranda herojiškos atmosferos namuose, ieško jos už namų. Ypač juos veja iš namų nuolatiniai reikalavimai ir liepimai, mokant lietuviškumo. Jiems visa tai pradeda atrodyti, kaip neprotinga dresūra be jokios gyvybės. Suprantama, tai jiems nusibosta, įgrįsta, ir nuo tokio lietuviškumo jie bėga. Jie tada gėdisi ir kitataučių akyse ro-

dytis lietuviais. Ir jie yra teisūs. Nes mes visi, ne vien jų tėvai, užuot parodę jiems ką nors gražaus ir gero, turimo mūsų tautoje, savo tarpusavio rietenomis ir nesutarimu duodame jiems blogą pavyzdį ir galutinai juos atstumiamo. Visa to kaip tik mūsų tautos priešai ir nori.

Mūsų tauta yra turtinga herojų. Parodykime juos mūsų jauniems. Viena jų yra mūsų Nijolė Sadūnaitė. Ji — tautos pasididžiavimas! Ji patraukia ir uždega ne tik mūsų lietuvių, bet ir kitataučių širdis. Ji Dievo priešų teisme drąsiai išpažino, kad mylėti visus žmones ji mokėsi Jėzaus mokykloje. Ji mokėsi joje nekęsti blogio ir klaidos, bet mylėti klystantį žmogų.

Bet neužtenka vien tik rodyti mūsų herojus. Mes patys turime jų darbus tęsti kasdieniniame gyvenime. Tegul mūsų jaunieji mato, kad pirma mes patys darome visa tai, ko mokome juos. Kai kas gali heroizmą supracuoti klaidingai, manydamas, kad jisai skirtas tik ypatingiesiems. Iš tikrųjų heroizmas glūdi Jėzaus paliepime: "Taigi būkite tokie tobuli, kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas" (Mato 5,48). Viešpats nereikalauja nieko negalimo. Jisai kraują liejo už visus, ne vien tik už kažkokius ypatinguosius. Jis tik nori, kad motyvu visiems mūsų darbams, pastangoms, planams ir sutinkamoms sunkenybėms bei skausmams ir kentėjimams būtų meilė Dievui ir, dėl Jo meilės, meilė artimui.

Tik atvykęs į Ameriką, sutikau čia gimusią lietuvaite, mokytoją. Tikrai nustebau, girdėdamas ją gerai kalbančią lietuviškai, nors ji Lietuvos niekada nebuvo mačiusi. Išsikalbėjęs su ja daugiau, tiesiog negalėjau atsistebėti josios tikrai idealistine meile Lietuvai. Vėliau išgirdau, kad tos meilės ji išmoko iš savo tėvų, kurių pavyzdys ją ypatingai uždegdavęs. Ją uždegdavę ir labai paskatindavę taip pat ir kitų nuoširdžių tautiečių šviesūs pavyzdžiai ir jų kilnūs darbai.

Kitas susitikimas su čia gimusiu lietuviu jau visai kitokį vaizdą parodė. Kartą parke sutiktas vyras po trumpo užsikalbinimo prašekino mane vos pakenčiama lietuvių kalba. Kai jį paklausiau, kur jis tosios kalbos

mokėsi, jis man papasakojo trumputę istoriją. Girdi, jisai augęs didelėje šeimoje, kurios abu tėvai buvo lietuviai. Kai jie, vaikai, grįždavę iš mokyklos, tada tai tikrai turėdavę labai saugotis kalbėti tik lietuviškai. Tėvai to reikalaudavę labai griežtai. Ypač prie pietų stalo tą griežtumą vaikai patirdavo. Vos tik kuris jų užsimiršęs prašnekdavęs jankių kalba, tuoj gaudavęs nuo tėvo ar motinos samčiu į kaktą. Toliau besikalbant su tuo vyru, jis nė mažiausia užuomina neparodė, kad save laikęs lietuviu. Taipgi visiškai neparodė jokio susidomėjimo nei lietuviiais, nei tėvų gimtuoju kraštu. Atrodo, kad šitam samtis kakton nepadėjo nei mylėti Lietuvos, nei jaustis lietuviu.

Visas mūsų lietuviškumas sutelpa vienybėje. Ir jisai yra tolei geras, kolei vienybė mūsų tarpe žydi. Net ir mūsų tautos himnas to mums linki: „vienybė težydi!“ Ir dangus taip pat tos vienybės ne tik mums linki, bet ir įsakmiai nori, kad mes joje gyventumėm. Kai darome tai, ko Dievas iš mūsų nori, esame vienybėje, ir tada Viešpats gyvena mūsų tarpe. Ir kai Jis gyvena mūsų tarpe, tada Jis dirba savo darbus ir savo planus vykdo mūsų rankomis ir pastangomis. Ir kai Dievas su mumis, ar svarbu tada, kas prieš mus?

VELNIAS, TRAUKIANTIS DIEVO VEŽIMĄ

ANICETAS TAMOŠAITIS, S.J.

Mūsų keturios evangelijos yra tartum kokia teatro scena, kurioje prieš akis praslenska įvairūs įvykiai iš to meto, kai žemėje gyveno Kristus — pagal tai, kokį tų evangelijų puslapį atsiverčiame. Bažnyčia mums tokių scenų parenka savo apeigų skaitiniuose. Dažnai prie šių pridedamos scenos ir iš Senojo testamento laikais vykusios žmonių istorijos. Kartais vienas pagrindinių veikėjų tose scenose būna velnias, pavyzdžiui, kur aprašomas Kristaus gundymas arba pirmųjų žmonių puolimas. Kadangi pats Dievo žodis, duotas maitinti mūsų vidui, pro-

tarpiaus velniui paskiria svarbios vietos, ir mums bus ne pro šalį apie jį pamąstyti.

Nestinga žmonių, net krikščionių tarpe, kurie apie velnią girdėti nenori arba, apie piktąsias dvasias kalbant, klausosi šypsodamiesi, nes jų buvimą laiko pasaka. Bet kaip tada su Šv. Rašto vietomis, kur velnias minimas? Tiems žmonėms tai nesudaro problemos. Iš anksto išdidžiai žinodami, kad velnių negali būti, ir geriau už svarius teologus nusimanydami, kaip aiškinti Šv. Raštą, atsako, jog ten minimas velnias reiškia žemėje esantį blogį, bjaurumą, skurdą, kentėjimą, ligas ir panašius dalykus, tik jokių būdu ne gyvas neregimas būtybes, apdovanojotas protu ir valia.

Rimtesnieji taip lengvabūdiškai nemoja ranka į piktąsias dvasias, nes žino, jog tokiu sau akis apdumiančiu velnio neigimu kaip tik įsisėsiu į jo maišą arba, kitu įvaizdžiu, šoktų pagal jo smuiką, kurio svarbiausia melodija juk ir yra užliūliuoti, kad nebūtų tikimas. Šie žmonės ima Dievo žodį, kaip pasakyta, netempdami jo ant mados ar savo norų kurpalio. O tas Dievo žodis sako, kad Dievas, šalia regimosios visatos, sukūrė ir neregimojo pasaulio būtybių — angelų, kurių dalis, pakėlusį maištą prieš Visagalį, tokiu būdu nupuolusi iš šviesos ir gėrio, priakino savo valią prie tamsos ir blogio; kad tos galingos, bet piktomis virtusios dvasios, mirtinai neapkęsdamos Dievo, stengiasi ardyti jo planus ir žmoguje, kai ten kuriasi kas nors dora, gera ar šventa. Todėl šiems žmonėms mąstymas apie velnią toli gražu šypsenos nekelia. Toks mąstymas gali mums visiems mesti pluoštelį šviesos į pasaulyje matomos blogybės paslaptį, į kurią žmogus nuo seno žvelgė kaip į kokią mįslę. Mums ypatingai sunku suprasti, kad Dievas, užuot sutramdęs, leidžia tai blogio galiai pasaulyje veikti ir daryti tiek žalos.

Tad čia bus kalbama apie velnią, bet pradėta nuo Šv. Tėvo: nuo to, kas su popiežium atsitiko. Jonas Paulius II, kaip žinome, lankėsi Tolimuosiuose Rytuose, svarbiausia Filipinų salose ir Japonijoje. Grįždamas namo, trumpam sustojo Aliaskoje, vienoje iš Amerikos valstybių. Ten gyvena nemaža es-

kimų, kurių susisiektimo priemonė yra šunų traukiamos rogės. Jas traukia virtinė šunų, kurių priekyje bėga svarbiausias, kitų vadovas. Aišku, kad ir Šv. Tėvas buvo paimtas tokiomis rogėmis pasivažinėti. Kaip tyčia, į jo roges pakinkytų šunų vadovo vardas būva Šėtonas. Tad ką matome? Šėtonas, pakinkytas į roges, tarnavo Kristaus vietininkui. Tai gali mums teikti naudingą pamoką arba, gal dar geriau tarus, atsakymą į aną klausimą, kuris nuo seno nedavė ramybės žmogaus minčiai ir gal kvaršina galvą mums patiems: kodėl Dievas leidžia blogį? Kodėl neuždraudžia pasaulyje veikti velniui? Pažvelkime į anomis rogėmis važiuojantį popiežių, ir turėsime vaizdų atsakymą į savo klausimą. Štai Kristaus vietininkas naudoja Šėtoną traukti savo rogėms. Tai vaizduoja, kodėl Dievas leidžia velniui veikti: nes tas, nors cypdamas ir muistydamasis, vis tiek traukia jo vežimą, taigi neša naudos dangaus karalystei.

Tai galime sau pailustruoti keliais atvejais. Bet, kad būtų dar aiškiau, apipinkime juos visus apie kitą vaizdą, būtent žaidimą šachmatais, nes ten daug panašumo į Dievo ir velnio žingsnius žmonijos istorijoje. Šachmatai, kaip kiekvienas žino, žaidžiami ant tokios pat languotos lentos, kaip šaškės, tik joje išdėstyta ne vienodi ritulėliai, bet įvairios figūros: karalius, karalienė, žirgai, bokštai, rikiai ir, žinoma, iš pradžių priekyje išstatyti pėstininkai. Pats šachmatų žaidimas labai įdomus ir intriguojantis savo strategija, žaidėjų ėjimais. Todėl, kai vyksta šachmatų turnyras, ypač tarptautinių meistrų, jį su dideliu dėmesiu ir pasigėrėjimu stebi daugybė žiūrovų. Kaip istorikai praneša, labai mėgo šachmatais žaisti didysis Lietuvos kunigaikštis Vytautas, įpratęs politikoje brėžti painius, tolimų ėjimų planus.

Šachmatų žaidimas jau tuo primena pasaulio istoriją, kad vienos pusės figūros yra baltos, antros — juodos. Ir žmonijos istorijoje matome, net savyje pačiuose jaučiame vykstant kovą tarp šviesos ir tamsos, gėrio ir blogio. Tikrai galima sakyti, kad pasaulis yra tartum šachmatų lenta, kurios vienoje

džia, išdėstę figūras gudriais ėjimais, pusėje sėdi Dievas, antroje — šėtonas ir žaidžia.

Eikime savo palyginime toliau. Geras šachmatų meisteris žvelgia toli į priekį, numato priešininko galimus ėjimus, dažnai tyčia leidžia savosios pusės išdėstyme atsirasti silpnoms vietoms, kurios iš pirmo žvilgsnio atrodo gana neišmintingos. Leidžia priešininkui net nusinešti stambokų figūrų. Bet vėliau išryškėja, kad tai kaip tik buvo padaryta priešininkui įveikti, ir tas savo atrodžiusia persvara užsineria ant kaklo pralaimėjimo kilpą.

Kai žvelgiame į išganymo istoriją, matome Dievą kaip tokį žaidimo meistrį. Čia ir pradėjome imti atvejus, kaip Visagalis priverčia šėtoną prieš savo valią tarnauti dangui ir gėriui. Vienas atvejis nurodytas pirmuosiuose Šv. Rašto puslapiuose: kas atsitiko rojaus sode. Štai Dievui sukūrus žmogų — kilnų ir garbingą, kaip visa, kas išeina iš Viešpaties rankų, — velnias gudriu ėjimu nusineša to žmogaus kilnybę ir šventumą, palikdamas jį nuogą, subjaurotą skurdeivą, džiaugdamasis, kad sugriovė Dievo vykdomus planus. Bet netruko išryškėti, kad tuo savo ardančiu puolimu Dievui kaip tik patarnavo. Velnio tariamas laimėjimas atskleidė Dievo nuostabių planų strategiją su pilnais išminties ir žavos ėjimais. Kaip tik žmogaus puolimas taip glaudžiai sujungė žemę su dangumi šventuoju įsikūnijimu, jog ji tapo tėviške Dievo Sūnui, gimusiam mūsų tarpe iš tyros mergaitės, kad vestų mus kaip brolius pas savo Tėvą. Bažnyčia pagįs-tai maldoje sako: "Dieve, tu žmogų sukūrei nuostabiai kilnų, bet dar nuostabiau jį atnaujinai, kai puolė". Vadinasi, dėl Dievo strategiškos išminties velnias prieš savo norą patarnavo jo planui arba, tariant anuo įvykiu su popiežium Aliaskoje, jis buvo Dievo pakinkytas traukti išganymo rogėms.

Pažvelkime į kitą atvejį šventosios istorijos šachmatų lentoje. Tas įsikūnijęs Dievo Sūnus ima skelbti, kad prisiartinio Dievo karalystė. Jis lenkia į gerį žmonių širdis savo nepalyginamais žodžiais, traukia juos savo dieviška asmenybe. Bet ir šėtonas telkia savo figūras atakai. Pradedą atsargiai, iš

tolo, pusiau nekaltu gundymu, bet veikiai pasiekia tai, kad pačių Jėzaus mokinių akyse jo skelbtoji Dievo karalystė Didįjį penktadienį baigiasi kaip fiasko, kaip visiškas bankrotas. Tas Mokytojas nušluotas: minių atmestas, savųjų paliktas, baigia savo gyvenimą kaip suvedžiotas ir piktadarys ant kryžiaus; jo darbas atrodo sumaltas.

Bet ir čia išryškėjo, kad šėtonas nenorėdamas patarnavo Dievo planui: išaukštinti Kristų, atpirkti žmoniją, atskleisti jo gilią meilę ir didžią galią. Kaip tik Velykų paslapyje, suaustoję iš Didžiojo penktadienio ir Prisikėlimo sekmadienio įvykių, atsiskleidžia, kiek Atpirkėjas myli — kad leidžia save dėl mūsų laimės kaip kokį kirminą sutrinti, ir kiek gali — kad palaidotas grįžta iš naujo gyventi. Šėtonas tam atsiskleidimui patarnavo. Šimtai žmonių, tiek katakombų metu, tiek mūsų dienomis, ėjo mirti arba aukoją savo gyvenimą pasirinktam šventumo idealui, vedami svarbiausia tos dvigubos Velykų paslapties: Dievo gilišios meilės ir didžiosios galios. Šėtonas taip pat turi griežti dantimis, matydamas, kaip daugeliui žmonių, stovinčių prie mylimo asmens karsto ar kapo, ramina širdį Kristaus atpirkimas ir prisikėlimas, kurie dėl jo, šėtono, atėjo į pasaulį. Šv. Paulius laiške Filipiečiams dar nurodo, jog kaip tik dėl klusniai priimtų kančios, šėtono ir sėbrų jam paruoštos, Kristus buvo Dievo išaukštintas ir jam dovanotas vardas, kilniausias iš visų kitų, kad jam dabar prikauptų kiekvienas kelis danguje, žemėje ir po žeme (Fil 2,6-11). Tad matome šėtoną prieš savo norą traukusį ir Kristaus išaukštinimo roges.

Paimkime vėl vieną atvejį: kaip velnias, kuriam svarbu griauti Kristaus įsteigtąją Bažnyčią, sukursto prieš ją persekiojimą. Ypač pirmaisiais trimis šimtmečiais daug krikščionių buvo skaudžiai nukankinti dėl savo tikėjimo. Bet mes žinome Tertulijono ir kitų Bažnyčios tėvų žodį, jog kankinių kraujas ir kančia yra krikščionybės sėkla, tai yra kad jų kankinimas vien puoselėja ir plečia krikščionybę. Vadinasi, ir čia velnias įsikinko į Dievo roges: krikščionių tikėjimą

iš žemės raudamas, prieš savo norą jį sėja ir stiprina.

Galime pridėti dar atvejį, paimtą iš paskiro žmogaus gyvenimo. Gana dažnai prieš dorą asmenį, kuris imasi daryti gera, pragariskai susikursto nepagrįsti šmeižtai, piktos apkalbos, skundai autoritetams, visokiausios kliūtys. Aišku, kad tai neįkyla iš Dievo, bet iš velnio, kuris yra kiekvieno gėrio priešas. Bet savo piktomis intrigomis jis išikinko tam gėriui tarnauti, nes patiriama kančia ir karti netiesa tokį žmogų valo, taurina jo sielą bei širdį, daro panašų į Kristų ir užtraukia jo palaiminimą pagal Kalno pamoksle duotą pažadą: "Palaiminti, kurie persekiojami dėl teisybės... Palaiminti, kai dėl manęs jus niekina ir persekioja bei meluodami visaip šmeižia" (Mt 5, 10-11).

Trumpai galime sakyti, kad daugiau pasirodo nuostabios Dievo išminties ir visagalybės, šėtoną pajungiant sau tarnauti, negu jo buvimą ar veikimą sutriuškinant. Turbūt bet kas gali padaryti gerą daiktą iš geros medžiagos. Bet tik genijus ištengia padaryti gerą kūrinį iš skurdžios. Ir tik vienas Dievas pajėgia sukurti gėrį iš blogio. Pajėgumas patį gėrio priešą pajungti tarnauti gėriui, pragarą tarnauti dangui apreiškia Viešpaties dieviškumą.

Su mumis keblu tai, kad žmogaus žvilgsnis per siauras ir per trumpas aprėpti visai pasaulio istorijos šachmatų lentai, juo labiau visai Dievo strategijai. Kadangi mes matome tik tą ar kitą paskirą ėjimą šioje lentoje, o nežinome toli į ateitį siekiančių Dievo planų, mums tas ėjimas gali atrodyti neišmintingas, dargi labai žalingas, netgi stačiai velnio laimėjimas. Bet kas turi tvirtą tikėjimą, tam balsas viduje sako: Dievas žino, ką daro; jis geba net iš blogio sukurti gėrį, nors aš tuo tarpu to neįstengiu matyti. Su šitokiu vidiniu nusistatymu, visiškai pasikliaujant Dievo genialumu, mūsų tautiečiams privalu žvelgti ir į tai, kas šiuo metu dedasi Lietuvoje: kad jo priešas velnias, kalbant šachmatų žaidimo figūrų vardais, užsiners ant kaklo kilpą tuo, ką bando pikta daryti savo Maskvos rikių potvarkiais,

Kremliaus bokštais ir trypančiomis savo arklių kanopomis.

Gale kai kuriems galėtų kilti toks klausimas: jei iš blogio dėl Dievo visagalybės kyla gėris, tai kam taip jau vengti daryti bloga? Šv. Pauliaus žodžiais, "gal jau imkime ir darykime bloga, kad išeitų gera?" (Rom 3,8). Taip daryti netikslinga dėl įvairių priežasčių, kurių čia bus trumpai paminėtos trys. Pradėkime nuo ne taip jau kilnios, bet gana praktiškos: jog man pačiam tai greičiausiai neneštų naudos. Anuo iš mano blogų veiksmų kilusiu gėriu naudotųsi kiti, o aš pats daugiau špygą. Jais nuo Dievo atsiskyręs, tą gėrį tiek tematyčiau, kiek savo ausį (kai žvelgiu į ją be veidrodžio). Kita priežastis ta, kad tai dar ir pavojinga. Juk blogu darbu dėduosi prie velnio, o su juo net mūsų patarlė įspėja neiti obuoliauti, nes liekama ne tik be obuolių, bet ir be krepšio. Ne tik galiu likti neparagavęs gėrio obuolių, dėl Dievo išminties kilusių iš mano daryto blogio, bet ir be krepšio įsidėti dangaus laimei, tokiu būdu nugarūsdamas save į tamsybės amžinai kančias. Dar viena priežastis yra, kad tai daryti yra be galo žema, kaip turėtų būti aišku iš motinos ir sūnaus pavyzdžio. Motinos didžiulis gerumas ypatingai sušvinta tuo atveju, kai net save mušusį sūnų glaudžia prie širdies. Tas motinos meilės atsiskleidimas yra gėris. Bet koks gi sūnus, nebent būtų širdies neturinti pabaisa, tyčia muštų savo motiną, kad tas jos gerumas sušvistų? Argi dar ne žemiau būtų taip elgtis su Dievu, kurio gerumo motinoje įdėtas tik šešėlis?

- Lietuvos rašytojų draugijos premija 2000 dol. paskirta poetei K. Grigaitytei už eilėraščių rinkinį "Marių vėjui skambant". Mecenatas — Lietuvos fondas.

- Lenkijos Solidarumo sąjūdžio vadas Lech Waleša savo pasikalbėjime, išspausdintame "Washington Post", pareiškė, kad komunizmas Lenkijoje pasiekė priešingų rezultatų: "Jie norėjo, kad netikėtume į Dievą, o mūsų bažnyčios pilnos. Jie norėjo mus padaryti materialistais, mes pasidarėme anti-materialistai. Jie norėjo, kad mes drebėtume prieš tankus ir šautuvus, o mes neišsigandome".

Zenta Tenisonaitė

PRISIKĖLIMAS

Šviesos tvanu, patvinsta opalinis oras.
Skambučiai virpa sidabru senu.
Šįryt pragydo angelu galingas choras,
jauno pavasario skambiu balsu.

Ir aidi spinduliai, kaip aukso arfos stygos,
palietus pirštams rankų nekaltų.
Dainuoja danguje vėl džiaugsmo širdys
Dainuoja žemė Viešpačiui kartu! {gyvos.

PIRMOJI PAVASARIO DIENA

Saulės spindulių sūpuoklėj supas vėjas.
Kūdikis zefyro tolimų kraštų.
Į gyvybės taurę midus įsiliejęs
saldų kvapą skleidžia tarp miškų šaltų.

Sparnais suplasnoja žavesys žaismingas.
Saulė pabučiuoja pumpurus purius.
Jei ir kartais tyčia sniego snaigės sninga,
žalias karalaitis mylimasis bus.

Skamba savavalis skambus saulės varpas.
Baltam hiacintui saldėja Širdis.
Pakartosiu aš tau šimtą šimtą kartų,
ką pavasaris dainuoja per naktis.

Neberas pastogės sielvartas apkartęs.
Vėl žaliuos, žydės ir žels — žavės visus.
Pakartosiu aš tau šimtą šimtą kartų,
ką pavasaris pasako per sapnus.
Saulės spindulių sūpuoklėj supas vėjas.
Glamonėja ir bučiuoja — nuostabus.
Kūdikis zefyro, iš šiltų kraštų atėjęs,
į svajonių šalį atveria vartus.

PAVASARIO SIMFONIJA

Ateik šiandien į šviesos spalvų puotą
ir svečias būk spalvyno spindulių.
Saulės simfonija pasauliui suokia,
Dievo gėlyne — spalvingų spalvų.

Atbudę auga gintarai geltoni —
narcizai, tulpės — ežerai spalvų.
Atrodo šoka tūkstančiai atomų,
danguj, sode ir tarp namų pilku.

Ateik šiandien, tave aš palydėsiu,
per plotus saulės nuostabių dažų.
Nerasi liekanų senų pelėsių,
tik plačią jūrą iš spalvų žalių.

Ateik šiandien! Šiandien diena spalvota.
Krokv kilimas — daina debesų.
Ateik šiandien į džiaugsmo puošnią puotą
ir būki svečias žemės ir žmonių.

ŠIANDIEN

Šiandien aš tau nuskinsiu
rausvą džiaugsmo žiedą,
papuoštą spalvomis
harmonijos brangiųjų akmenų.
Šiandien aš tau atversiu
paslėptus vartus — svajonių alko.
Ir palydėsiu takeliu namo,
kai bus visur tamsu.

Šiandien kaip kūdikiai
tikėsime į pasakų rytojų.
Ir bursim laimę vasarai,
tarytum žaidžiantys vaikai.
Užmiršim, kad pasauly
siautė baisiai aitrrios kovos.
O lietaus liūtys plūdo,
nešdamos ledu lažus dažnai.

Šiandien — šviesos karūną duosiu.
Tirados aukso togą
ir užburtą žavėsi
fantazijos viliojančios dainos.
Šiandien pasaulis tavo —
visą žemę dovanosiu,
ir būsi karalaitis
saulės pasakos šalies gražios.

AR TAI BUVO STEBUKLAS?

GRAŽINA KRIAUČIŪNIENĖ

Pirmieji įspūdžiai. Į bažnyčią nuvyksta-me beveik valanda prieš pamaldų pradžią. Bažnyčia nauja, didžiulė, joje telpa daugiau kaip tūkstantis žmonių. Randame vietos gan arti priekio, nors jau keli šimtai žmonių susirinkę. Šviesos pritemdytos, tik altorius apšviestas, o prie altoriaus padėta dėžė, į kurią maldininkai deda savo surašytas maldų intencijas. Dar yra laiko savas intencijas surašyti bei pasimelsti, susikaupti. Per vitražus saulės spinduliai įvairiomis spalvomis nudažo sienas, prisideda prie pakilios nuotaikos. Tyliai renkasi maldininkai, bažnyčia beveik pilna. Viešpatauja susikaupimo rimbis. Kur ne kur pasigirdęs šnabždesys greitai nutildomas. Pirmieji suolai rezervuoti ligoniams bei jų giminėms. Pačiame priekyje suvežami luošieji savose kėdėse (wheelchairs). Prasideda pamaldos.

Iš zakristijos išeina procesija, vedama vyskupo, kuris yra šios parapijos klebonas. Paskutinis išeina svečias iš Worcester, Mass., kunigas Ralph, pakviestas čia (Lansing, Mi.) vadovauti dvasinio atsinaujinimo savaitės pamaldoms. Jis atsiklaupia prieš išstatytą Švenč. Sakramentą ir tyliai meldžiasi. Tuo tarpu solistė gieda "Ave Maria". Po giesmės kun. Ralph vadovauja maldoms į Dievą Tėvą, Kristų ir Šv. Dvasią. Po pamaldų — pamokslas apie Dievo meilę žmonėms. Pabrėžia, kad Dievo suteiktos dovanos apaštalams (kalbų, gydymo dovana ir t.t.) yra išorinis Dievo meilės ženklas. Šios dovanos, kaip ir Dievo meilė, ir šiandien žmonėms duodamos, tik reikia prašyti — "prašykite ir gausite". Paskui buvo giesmės "Ateik, Šv. Dvasia" ir malda už visus susirinkusius, visus ligonius, kurie čia atvyko prašyti Dievą, kad juos išgydytų. Po pamaldų kun. Ralph nusiima arnotą ir vilkėdamas balta kamža vėl meldžiasi, o paskui sako: "Per paskutinį pusvalandį du žmonės atgavo klausą. Prašau juos ateiti ir priimti savo išgydymą". Niekas nejuda. Jis pakartoja tuos žodžius ir prideda: "Viena moteris, apsivilkusi tamsiai

mėlynai, su sidabrinio blizgučiu ant kaklo dabar gali girdėti. Kur ji?" Už poros sekundžių ateina prie altoriaus moteris, apsivilkusi tamsiai mėlynu kostiumuku, su sidabrinio kryželiu ant kaklo. Jis jai liepia nusiimti girdėjimo aparatą (hearing aid). Paskui atsistoja už jos nugaros ir liepia kartoti, ką jis sako. Moteris viską pakartoja. Ji pasisako, kad jau kelinti metai labai sunkiai girdėjo, net ir su girdėjimo aparatu. Padėkoja Dievui už klausos atgavimą. Kunigas Ralph ją peržegnoja, ir ji krinta ant grindų. Po poros minučių atsigauna ir grįžta į savo vietą.

Šaukiamas vyras, kuris prieš porą metų buvo sužeistas katastrofoje ir dabar vis tebeturi nugaros skausmus. Jis apsirengęs tamsiai raudonai ir mėlynai. Po minutės pristato vyras, apsivilkęs tamsiai raudonos spalvos marškiniais ir džinsais. Prisipažįsta, kad prieš porą metų prie statybos darbų buvo sužalota jo nugarą. Net ir dabar turi nešioti "neck brace". Kunigas liepia juos nusiimti, nes jis išgydytas. Vyras nusiima ir, norėdamas įrodyti, kad jam nugaros nebeskauda, pasilenkia ir rankomis paliečia žemę. Paskui pasuka galvą, parodydamas, kad jam "neck brace" tikrai jau nereikia. Kunigas jį peržegnoja, ir jis krinta ant grindų. Po jo šaukiamas vyras, surakintas artrito. Atšlubuoja senelis, lazda pasiramščiuodamas. Po minutės jau be lazdos gali vaikščioti, laiptais laiptoti ir bėgti. Kunigui peržegnojus, ir jis krinta žemėn.

Prasideda šv. Mišios, atnašaujamos įprasta liturgine tvarka, tik su pora variacijų. Pvz. kalbant "Tėve mūsų", visi suoluose susiima rankomis ir, jas iškėlę į dangų, meldžiasi į savo dangaus Tėvą. Po Mišių, kas nori, yra kviečiami prie altoriaus. Juos kunigas Ralph pateps šv. aliejum ir už juos pasimels. Žmonės ratu apstoja altorių. Trečia nuo krašto stovėjo moteriškė, pasirėmusi dviem lazdom. Po patepimo aliejum ji sukrito. Atsipeikėjus atsistojo ir nuėjo, lazdas

palikusi atremtas į sieną. Daugumas krisdavo ant žemės, kai būdavo patepami.

Taip baigėsi pirmosios pamaldos, užtrukusios keturias valandas, nors laikas prabėgo greičiau, negu per kai kurias sekmadienio Mišias.

Kitą dieną vykome į pamaldas vakare. Šį kartą ne tik buvo prisirinkę daugiau maldininkų iš tolimesnių vietų, bet atvyko autobusas maldininkų ir iš Klevelando. Prieš pamaldų pradžią bažnyčia buvo tiek perpildyta, kad visuose pasieniuose žmonės buvo išsirikiavę. Maldininkų intencijos nebetelpa dėžėje. Raščiukai dedami tiesiai ant altoriaus. Altorius jau storu sluoksniu jais padengtas.

To vakaro Mišios buvo skirtos vedusiems. Tad prieš pat konsekraciją kun. Ralph pakvietė visus vedusius, kurie čia dalyvavo poromis, atsistoti ir pakartoti vedybų įžadus. Pirmą vyrą, paskui moterį. Žodžiai jo paties sukurti, po eilės vedybinio gyvenimo metų prasmingi, paliečią kasdienybės smulkmenas. Vyrams rimtai, moterims po truputį humoro. Po to kviečiamos visos poros prie altoriaus kartu Mišias atnaujinti. Po Komunijos grįžtame į savo vietas. Gydytojų metu vienas senukas išgydomas nuo artrito, o jo žmona atgauna klausą. Pasirodo, kad jie jau 55 metai vedę. Susirinkusieji jiems padainuoja "anniversary waltz", o jie pašoka. Visi jiems paploja.

Kito vakaro pamaldos buvo skirtingos. Nebuvo Mišių, bet buvo procesija su Švenč. Sakramentu ir palaiminimas bei Komunijos dalinimas. Šios pamaldos buvo specialiai skirtos kreipimuisi į Šv. Dvasią. Kun. Ralph pasakė, kad labai jaučia Šv. Dvasios veikimą. Tą vakarą buvo daug pagijimų: klausos, regėjimo, vėžio, artrito ir t.t. Buvo šaukiama viena moteris, kuri jaunystėje daug kentėjo ir buvo deginama. Po minutės priėjo prie kun. Ralph viena moteris ir prisipažino, kad vaikystėje buvo laikoma su keliais kitais vaikais užrakinta kambaryje ir savo globėjų mušama bei cigarais ir cigaretėmis deginama. Vėliau tai buvo aprašyta Detroito laikraštyje. Kun. Ralph su ja pasimeldė

už tuos globėjus, kad jie pažintų Dievą ir kad Dievas jiems atleistų.

Ketvirtadienio vakarą mūsų trys vaikai su draugais išvažiavo į pamaldas. Kai grįžo, paklausiau jauniausiąjį, koks buvo įspūdis. Jis atsakė: "Just like in the Bible".

Kas yra kun. Ralph? Ralph A. DiOrio gimė 1930. VII. 19 Providence, R.I., neturtingoje italų šeimoje. Vaikystėje pasižymėjo pamaldumu. Kaimynai, jį pamatę, sakydavo: "Va, ten eina busimasis kunigas". Savo autobiografijoje jis pastebi du vaikystės atsiminimus. Pirmasis atsiminimas — tai Didžiojo Ketvirtadienio pamaldos. Nors tada buvo 4-5 metų, tačiau jautė didelį norą Kristui kaip nors padėti. Antras — tai vaikų Mišios, į kurias jį nusivedė pusbroliai. Paminėdamas, kaip jam nepatiko šiurkštus kunigo balsas ir pamokslo žodžiai: "Jei taip ir taip nedarysi, eisi į pragarą; jei to ir to nepadarysi, mes tave nubausim". Toliau rašo: "Ir tada mano, penkiamečio, samprotavime kilo mintis: "Tai čia turi būti Dievo namai?" Mano tuometiniu supratimu, Dievas buvo toks, kurį gali mylėti ir kuris mus myli. Pagalvojau, kad jei aš kada būsiu kunigas, tai norėčiau, kad žmonės rinktųsi į bažnyčią pamatyti, kad Dievas yra Meilė".

Būdamas 16 metų, nutarė stoti į seminariją, ir parapijos kunigas jo tėvus įkalbėjo leisti jį į Scalabrini seminariją Čikagoje. Scalabrini seminarija buvo specifiškai įsteigta padėti italams įsikurti skirtinguose pasaulio kraštuose. Seminarijoje vienu laiku jis sunkiai susirgo. Buvo nustatyta, kad tai vidurių vėžys, ir jei jis atlaikys operaciją, ilgiausiai gyvens vos šešis mėnesius. Po operacijos paaiškėjo, kad sirgo retu tropikų virusu (greičiausiai užsikrėtė, valydamas vienuolyno tualetus), kuris sugadino dalį žarnos. Šis išgyvenimas jam vėliau padėjo gyvai atjausti tuos, kurie serga nepagydoma liga.

Baigęs seminariją, dirbo įvairiose italų parapijose, tačiau jautėsi suvaržytas. Bandė apsispręsti išstoti iš kongregacijos, bet buvo atkalbėtas. Galutinai nusprendė išstoti, kai mirė jo senelis, o kongregacijos viršininkai jam neleido vyksti į laidotuves. Ne kartą jo

prašymas buvo atmestas, o jis buvo kilnojamas iš vienos parapijos į kitą. Pagaliau jo prašymas buvo priimtas. Sekdamas savo nuodėmklausio patarimu, susisiekė su Worcesterio vyskupu B. Flanagan. Baigus visus formalumus, buvo paskirtas dirbti šioje vyskupijoje. Po devynerių metų, kai meldėsi, bandydamas suprasti savo tolimesni darbą, pajuto keistą jėgą. Per tas Mišias išgydė keletą žmonių, o daugumas jų buvo "slain in spirit" (ką reiškia šis charizmatikų mėgstamas posakis, paaiškės iš tolimesnio aprašymo. Red.). Po truputį tada pradėjo suprasti ir priimti Dievo dovaną — per jį Dievas žmones gydo.

"Slain in spirit" — hipnozė ar malda? Šis fenomenas reiškiasi visose kun. DiOrio pamaldose. Jis tai aiškina kaip ekstazinį, nors laikiną, sielos susijungimą su Dievu taip, kad visi kūno pojūčiai pasidaro suspenduoti. Tad asmuo apalpstas. Šis ekstazinis susijungimas yra tam tikros rūšies malda, kurią dažnai išgyvena šventieji. Kiti, ypač pamaldose nedalyvavę, bando aiškinti, kad tai hipnozė. Man pačiai buvo neaišku, tad paskambinau dviem asmenims, kurie hipnozę naudoja savo profesijose. Pirmasis buvo psichologas, pirmiau naudojęs grupines hipnozės terapijas. Palyginau jo suteiktą informaciją su tuo, ką mačiau bažnyčioje, ir priėjau išvados, kad tai, kas vyksta bažnyčioje, neatitinka grupinės hipnozės. Bet gal kaip nors iš pasalų paskiras asmuo būna užhipnotizuotas? Pasikalbėjau su psichiatru, kuris naudoja medicinišką hipnozę terapijai. Vėl atrodė, kad kirvis koto neatitinka. Pagaliau pamaldose dalyvavęs psichologas taip pat teigė, kad hipnozės nepastebėjo, nors akylai sekė visą eigą. Tad "slain in spirit" yra ekstazinis sielos susijungimas su Dievu arba fenomenas, kuriam šiuo metu kito aiškinimo nėra.

Stebuklingas išgijimas ar autosugestija?

"Esu mokytoja", per šeštadienio pamaldas pasakojo 45 m. moteris. "Visą gyvenimą šlubavau, nes viena koja buvo trumpesnė. Prieš porą dienų kun. DiOrio mane išgydė, ir kojų ilgis susilygino. Kitą dieną mokykloje vaikai mane klausinėjo, kas atsitiko, nes

iš eisenos neatpažino. Dabar jau galiu vaikščioti nešlubuodama". Grįžtant jai į suolą, pati mačiau, kaip ji nešlubuodama ėjo. "Vakar aš buvau išgydytas nuo cukrinės ligos (diabetes)", sakė 16 m. jaunuolis. "Tačiau šiandien mielai tą ligą atgal prisiimčiau, jei tai padėtų tiems, kurie čia sėdi ratukuose (wheelchairs). Matau, kad mano padėtis nebuvo teikia bloga, nes juk aš galiu vaikščioti". Tai pora pasisakymų, kuriuos teko girdėti per pamaldas.

Be fizinio išgydymo atestacijų, teko išgirsti ir psichologinio išgydymo atsiliepimų. Vienas vyras, rankose laikydamas savo 4 m. amžiaus vaikutį, prieš vieną dieną atgavusį klausą, pro ašaras kalbėjo: "Esu penkių vaikų tėvas. Iki šiol sunku buvo su vaikais tvarkytis, nebuvo geras tėvas. Dabar jaučiu, kad ateity šių problemų nebus. Per šias pamaldas susipažinau su Dievu". Ar šie gydymai buvo Dievo malonė, ar autosugestija? Psichiatrė Judith Hughes, kun. DiOrio patarėja medicinos srityje, pasikalbėjime su dviem žurnalistais pastebėjo, kad naujuose medicinos tyrimuose vis pasitaiko išgijimų, mažai surištų su tiesiogine medicina. Tad peršasi išvada, kad kūnas savyje turi gydytoją. Įvairūs neišspręsti konfliktai, emocinės problemos ar psichologinės kliūtys šią jėgą blokuoja. Tačiau ji gali būti išlaisvinta pasitikėjimu, įtampos atleidimu ar monotoniškos rutinos suardymu. Giesmės ir žodžiai gali sukurti teigiamas sąlygas tikėjimui paremti. Tai padeda suardyti emocinę rezistenciją ir prasideda gijimas, arba asmuo gali nugalėti savo fizinį invalido stovį.

Atsižvelgiant į tai, kad daugumas pagijimų atsitinka tiems, kurie turi pilną, net vaikišką pasitikėjimą Dievu, ši teorija iš dalies išaiškina pagijimus. Taip pat daugumas pagijimų randama psichologinėje-dvasinėje srityje. "Tačiau gydymas gali būti aiškinamas dviejose sferose", susumavo psichiatrė, "kaip dvasinis, arba kaip psichologinis-patologinis fenomenas. Individo asmeninis įsitikinimas nulems, kaip jis pagijimą priims".

Labiausiai pagarsėjęs buvo senuko Leo Perras pagijimas. Jis 1939 m. buvo sužalotas ir po to turėjo tris nugarkaulio operaci-

jas. Po vienos operacijos liko pusiau paraližuotas ir negalėjo vaikščioti. Kadangi vais-tai nepadėjo skausmo sumažinti, vėl buvo operuotas, ir šį kartą dalis pagrindinės ner-vų sistemos (spinal cord) buvo perpjauta. Dvidešimt metų sėdėjęs vežiojamoje kėdėje, dalyvavo pamaldose. Buvo anksčiau girdėjęs apie gydymus, tačiau pats prisipažino, kad į pamaldas važiavo pasimelsti už savo dukrą. Sau jokios malonės nesitikėjo. Per pamaldas kun. DiOrio prie jo priėjo, pa-ėmė už rankos ir pasakė: "Kristaus vardan stok ir vaikščiok". Jis atsistojo ir vaikščiojo. Jau ketveri metai, kaip jam kėdė nebereikalinga. Savo atestacijoje pažymi: "Kai grįžau namo ir žmonės mane pamatė vaikščiojant, visas miestelis dvasiškai atsinaujino. Visi vėl dalyvauja Mišiose, o velniai seniai iš ten iškeliaivo". Skaitant šį įvykį, prisimena Evangelija, kur Kristus paralitikui pasakė: "Imk savo patalą ir eik. Tavo tikėjimas tave išgydė". Stebuklas ar autosugestija?

Davėjas ir dovana. Per pamaldas kun. DiOrio nuolat skatina žmones nesumažinti jo su dovanų Davėju. "Nesistenkite manęs paliesti, nes jei mane paliesit, paliesit nieką. Stenkitės paliesti, pasiekti Dievą, nes visos malonės iš jo plaukia. Aš esu tik jo laidas". Prieš gydymus savo pamoksluose nuolat pabrėžia Dievo meilę, Dievą — visų malonių šaltinį. Primena, kad žmonės stebisi, kai Dievas jų maldas išklauso. Paskui paaiškina, ką jaus tie, kurie bus pagydyti. "Jausite karštį toje vietoje, kur vyks gijimas. Kai kurie galite justti lyg elektros srovę". Jis pats savo autobiografijoje rašo, iš kur žino, kurie yra pagydomi ar bus pagydyti. "Nepretenduosiu, kad galiu išaiškinti, kaip Dievas veikia, galiu tik paaiškinti, ką aš išgyvenu. Per pamaldas aš nesu savas. Dievo dvasia per mane veikia. Pradžioje pradėdau jausti didelį karštį, paskui įgaunu lšminties Žodį. Jaučiu skausmą akyje ar ausyje (ar toje kūno dalyje, kur kam nors vyksta gijimas), ir šis skausmas mane tiesiog priverčia sakyti: 'Čia vienas asmuo dabar atgauna regėjimą (ar klausą). Prašau prisistatyti'. Paprastai toks asmuo prisistato. Kartais nedrįsta. Tada man šis skausmas tęsiasi net po pamaldų

pabaigos. Pradžioje jausdavau tik skausmą. vėliau pradėjau matyti dalį kūno, kuris tuo metu gijo ar bus išgydytas. Tada galėjau pasakyti, kokios spalvos rūbus tas asmuo dėvi. Kartais matau rūbų spalvą, kartais tik apyrankę ar žiedą. Kartais žmonės pagyja prieš Mišias, kartais grįždami namo. Dievo keliai nežinomi".

Palankūs sutapimai ar neišaiškinamas fenomenas? Pirmadienio rytą, kai planavome pirmą kartą važiuoti į pamaldas, viena mano draugė planavo kartu su mumis keliauti. Mat jos vyras jau daug metų nelanko bažnyčios, o ji nenorėjo važiuoti viena. Deja, taip atsitiko, kad tą dieną būtinai turėjo dirbti. Pirmadienio vakarą per "That's Incredible" televizijos programą buvo rodomas kun. DiOrio. Kitą rytą ji važiavo į pamaldas su visa savo šeima, įskaitant ir vyrą bei vieną draugę. Žodžiu, vieton vienos keliaivo septyni žmonės, vienas iš jų seniai bebuvęs bažnyčioje. Viena jos duktė, jaunesnioji dvynukė, jautėsi ne tokia graži bei gudri, kaip jos vyresnioji dvynukė sesuo. Ji buvo ir savo sesers, ir vyresniojo brolio truputį išnaudojama. Per pamaldas kun. DiOrio susikvietė visus vaikus prie altoriaus. Nuėjo ir ji. Kunigas ją paėmė už rankos ir atsisukęs į susirinkusius pasakė: "Žiūrėkite, kokia čia graži mergaitė". Sutapimas? Juk jos dvynė ten pat buvo, tai kodėl abiejų nepavadino gražiomis? Šie kunigo žodžiai jai suteikė pasitikėjimą savimi, kurio iki šiol trūko. Grįžus namo, ji galėjo ramiai su seseria ir broliu susitvarkyti.

Antradienį po pietų man skambina kaimynė, su kuria prieš porą savaitių kalbėjau, paminėdama kun. DiOrio atvykimą. Ji labai skeptiškai mano žodžius priėmė, nes charizmatikai jos "nejaudino". Dabar uždusęs porina: "Gražina, stebuklas! Ką tik grįžau iš darbo ir dar palto nenusiėmus tau skambinu. Raštinėje bendradarbė pasakojo, kas atsitiko jos motinai, kuri jau daugiau kaip 70 m. amžiaus ir prieš porą savaitių turėjo sunkią operaciją. Po operacijos neatsigavo, nieko nevalgė, beveik nebuvo vilties, kad pasveiks. Jos duktė su šeima dalyvavo sekmadienio vakaro pamaldose. Ten

kun. DiOrio laimino visus vaikus ir, priėjęs prie vienos 5 metų mergaitės, paklausė: "Ar tu iš manęs ko nors nori?" Ji atsakė: "Noriu, kad išgydytum mano senelę". Kunigas mergaitę palaimino, ir ji parkrito. Kadangi po pamaldų namo grįžo vėlai, tai kitą rytą paskambino ligoninei paklausti, kaip laikosi senelė. Jai atsakė, kad vakar vakare ji pradėjo valgyti. Antradienį jos sveikata tiek pagerėjo, kad buvo išimtos visos adatos, kuriomis buvo per venas maitinama.

Trečiadienio vakaro pamaldose dalyvavo viena moteris ir išėjo pamaldomis nusi-vylusi. Už poros dienų sužinojo, kad jos kaimynės mažametė duktė, kurčia nuo gimimo, per pamaldas pradėjo girdėti.

Aiškinant apie iššauktus žmones (pagal rūbų spalvą) galima spėlioti, kad tai buvo sutapimas arba gudrus statistikos vartojimas. Vis dėlto tūkstantinėje minioje, susirinkusioje melsti pagijimo, nėra nuostabu rasti tamsiai mėlynai apsivilkusią moterį su nugaros problemomis. Tačiau kaip išaiškinti, kad buvo iššaukta moteris apsivilkusi raudona suknele ir be batų? Eidami į bažnyčią, paprastai visi būna su batais, ypač kovo mėnesį Lansinge. Tačiau tokia moteris buvo iššaukta ir basa atbėgo prie altoriaus. Arba kiek šeštadienio rytą bažnyčioje galima rasti kairiarankių vyrų su peties ir rankos skausmais? Tačiau kun. DiOrio iššaukė vyrą, kurio dešinė ranka ir petys gyja nuo skausmo, o ant tos rankos yra laikrodys. Ir toks vyras prisistatė.

Tad per tas pamaldas vyksta fenomenai, kurių nei hipnoze, nei autosugestija, nei statistika negalima išaiškinti. O kaip išaiškinti maldininkus, kurie tūkstantinėm miniom, samdytais autobusais, iš tolimų vietovių keliauja į šias pamaldas? Jau ketvirti metai, kaip maldininkai renkasi į kun. DiOrio parapijos bažnyčią bent kelias valandas prieš pamaldas, kad rastų bažnyčioje vietos. Daug kam tenka stovėti, o pamaldos tęsiasi bent keturias valandas, dažnai penkias ar šešias, kartais net ir aštuonias. Tad belieka tik susumuoti daugumai girdėtais žodžiais: kas tik, tam aiškinimo nereikia, o kas netiki, to joks aiškinimas neįtikins.

ALPĖS IR MĖLYNOJI ADRIJA

HENRIKAS STASAS

Vasara jau buvo besibaigianti, tačiau Štyrijos Alpės dar kvėpavo jaukia šilima. Važiavome vingiuotu kalnų keliu, kurio abiejose pusėse į dangų stiepėsi lieknos pušys, o miško pakraščiuose nusidriekę žalumynai priminė seniai matytus bruknienojus. Tad piršosi pagunda sustoti ir pasidairyti po tokią jaukią miško aplinką. Sustojome. Pušimis kvepiantis vėjelis glostė mūsų veidus, kai, išlipę iš automobilio, skubėjome į kitą kelio pusę, kur miško pakraštyje ryto saulės spindulių nušviestos ryškiai buvo matomos raudonos bruknių uogos.

Čia staiga pasijutome, lyg tėviškės miške: viskas aplink atrodė taip sava, taip artima, jog tolimesnis praeitis lyg būtų grįžusi realybėm. Tačiau mūsų kelionės laikas neleido ilgai džiaugtis šia miela miško aplinka, nes tą pačią dieną buvome užsibrėžę pasiekti Jugoslavijos pajūrį. Tad giliai įkvėpę miško oro, leidomės toliau per Alpes, stebėdami besikeičiančią aplinką ir ryto rūke paskendusias kalnų viršūnes.

Arti kelio nesimatė nei gyvenamų namų, nei Alpių gyventojų, tik kur ne kur prie kelio stovėjo vienišos koplytėlės, po kurių stogeliais rymojo Nukryžiuotojo ar Marijos statulėlės. Pravažiuojant pro jas, mūsų mintys skrido toli į kryžių žemę, kur pakelėje liko skausmo prislėgtas Rūpintojėlis.

Juk šiandien sekmdienis ir Žolinių šventė, staiga prisiminė žmona. Tad privažiavę kitą koplytėlę, sustojome ir, prisiskynę įvairiaspalvių Alpių gėlių, apkašėme ją pagal tėvynėje įprastą būdą. Dabar tikrą šventės nuotaiką pajutome šioje ramybe dvelkiančioje kalnų aplinkoje. Mūsų žvilgsniai kilo į kalnų viršūnes, o mintys skrido toli, kur prie kelio liko vienišas Rūpintojėlis.

Saulė vis kilo aukščiau, ir kalnų rūkai išsisklaidę atidengė prieš akis platesnį ir spalvingesnį Alpių vaizdą. Važiavome toliau vis aukštytyn kylančiu ir žemyn besileidžiančiu kalnų keliu. Štyrijos Alpės greit

dingo, ir mes atsidūrėme žemutinėje Štyrijoje. Sudiev puikios pievos ir kloniai žali — prisiminėme Šilerio Viliu Telį.

Netrukus privažiavome ir Jugoslavijos sieną. Čia po trumpo dokumentų patikrinimo leidomės toliau greitkelio, vedančio Maribor-Liublijanos kryptimi. Važiuojame per Slovėniją, charakteringą siaurais slėniais, sniegu nuklotais kalnais, žaliais miškais, žydrisiais ežerais ir srauniomis upėmis. Kelias išsitiesė į žalią lygumą. Jo dešinėje vešliai augo lygiomis eilėmis susodinti apyniai. Aukštai iškilę, jie vyniojosi ant ištemptų vielų, sudarydami ilgas žalias kolonas, nuo kurių apylinkėje sklido stiprus aromatas.

Kairėje kelio pusėje horizonte stūksojo mėlyni kalnai, kurie tartum saugojo čia betarpstančius apynius nuo šaltų vėjų. Toliau buvo matyti švarūs mūriniai kaimo pastatai, tipiškos kalnų bažnytelės su svogūniniais bokštais, o prie kelio kur ne kur kryžiai ir koplytėlės.

Kiek pavažiavus, kelias vedė per mišką, kurio žavinčią žalumą retkarčiais pakeisdavo saulėje tviskantys ežerai, apsupti žaliais kalnais, o jų atspindys grimzdo į ramų, bedugnį vandenį. Žavėdamiesi besikeičiančiais vaizdais, pravažiavome Maribor ir Liublijaną, nes mūsų šios dienos kelionės tikslas buvo pasiekti Adrijos pakraštį — Rijeiką.

Artėjant prie Adrijos, gamtovaizdis keitėsi. Žaluma retėjo, ir abipus kelio buvo matyti vis daugiau pilko ir balto kalkinio granito. Tačiau tarp uolų kartais iškildavo ir šviežumu dvelkianti žalia vegetacija, pripildanti orą malonaus aromato.

Rijeiką pasiekėme jau vakarop, kai saulė per baltus kalnus palengva nuriedėjo į Adrijos vandenį. Toks pirmas žvilgsnis į mėlynąją Adriją buvo daugiau negu žavingas.

Rijeiką su Istrijos pusiasaliu — tai Adrijos preliudas. Austrų-Vengrų imperijoje Istrijos pusiasalis buvo laikomas tos srities Riviera. Kairėje šio pusiasalio pusėje judrus Rijeikos uostas, o dešinėje žavinga Adrijos pakrantė su centru Opatija, kuri pirmu žvilgsniu atrodo kaip milžiniška oranžerija, pridengta mėlynu dangaus skliautu.

Nuo Rijeikos visu Adrijos pakraščiu ištiestas greitkelis, kurio ilgis 1200 km. Jis vadinamas Jadvanska Magistrala. Tai nepaprastai žavus besikeičiančios gamtos kelias, kuris kaip ilgas kaspinas tūkstančiais vingių raitosi tarp spalvingų kalnų ir tamsiai žalių kiparisų. Čia prasideda Kroatija, kurios gamta kontrastingiausia visoje Jugoslavijoje. Čia pinasi svajingos aukštumos su šiurkščiu Dinarų Alpių grožiu ir mėlynąja Adrija. Tad nenuostabu, kad Jadvanska Magistrala lyg magnetinė jėga traukia turistus iš viso pasaulio. Šiuo greitkelio važiuojant, kartais atrodo, lyg aitvaru skrendi virš jūros, o jūra iš viršaus atrodo kaip ežeras, kartais kaip fiordas, o kartais kaip upė.

Adrijos pakraščiuose tūkstančiai salų, kurios sulaiko jūros bangavimą, o nuo kalnų žiūrint, gauni vaizdą didelių daubų, pripildytų mėlyno rašalo. Visur dvelkia ramuma, kurią tik pravažiuojančių automobilių užesys pertraukia. Toje tyloje banguoja aštrus aromatas, kurį skleidžia baltus granito kalnus dengianti augmenija: čiobreliai, ramunėlės, vanilija ir kvepiančių oleandų žiedai.

Tokio užburiančio rožio kelias veda per daugybę miestelių ir miestų, kurių praeitis siekia graikų ir romėnų laikus. Tad norintiems arčiau susipažinti su šio krašto kultūriniais ir meniniais lobiais bei pilniau išgyventi Dalmacijos grožį, verta bent trumpai kai kur sustoti. Sustojome ir mes viename iš seniausių Dalmacijos miestų — Trogir, kurio aplinka dar tebekvėpuoja viduramžių oru. Miestas įkurtas graikų 3-čiame šimtme tyje. Po jų čia viešpatavo romėnai, o vėliau atiteko Bizantijos imperijai. Kroatai čia apsigyveno tik po Solonos išgriovimo 640 m.

Kelias į miestą veda pro senus vartus Portą Terra Ferma. Tai renesanso stiliaus vartai, kurių portalą puošia didžiulė šv. Jo no statula. Tuoju vartų monumentaliausias šio miesto viduramžių pastatas — Šv. Lauryno katedra. Katedros priekyje du liūtai, atstojantieji pedestalus Adomo ir lievos statuloms. Šonuose nišos su apaštalų figūrom ir alegoriniais Zodiako ženklais. Taip visas miestas pilnas meninių ir istorinių pastatų,

kartu sudarančiųjų lyg didžiulį muziejų po mėlynu Dalmacijos dangumi. Ne veltui kažkas pavadinęs Trogir miestą meno turtų namu. Tačiau reikėtų daug laiko su visais šio miesto meno turtais susipažinti, kas, žinoma, pravažiuojančiam turistui yra neįmanoma. Bet ir trumpą laiką čia pabuvojus, keleivis prisotina savo sielą meno grožiu.

Karšta rugpjūčio diena ėjo prie galo, ir švelnūs vakaro saulės spinduliai krito ant lėkštų Trogir miesto stogų, kai sėdome į automobilį ir pajūrio keliu patraukėm į netolimą Split, kur buvome numatę apsistoti nakčiai. Split — senasis Spalato, nors ir mena romėnų laikus, bet šiandien jau išaugęs į nemažą modernų miestą. Senoji miesto dalis taip pat apsupta aukštomis mūro sienomis, už kurių aukštai iškyla imponantiška imperatoriaus Diokleciano pilis. Nors ji čia jau stovi daugiau kaip 16 šimtmečių, tačiau jos storos mūro sienos liko nepaveiktos nei laiko, nei gamtos. Split, kaip ir Trogir, pilnas istorinių ir meno turtų. Čia kiekviename žingsnyje turistą sutinka vis nauja staigmena.

Kiek atokiau nuo pilies graži, palmėmis apšodinta gatvė veda į pajūrį. Čia išilgai uosto krantinės tarp ilgos kolonados ir arkų išikūrusios įvairios parduotuvės. O išilgai pilies fasado į jūrą tęsiasi eilės privačių namų, kurių pilkos sienos, raudoni stogai ir žalios langinės po mėlynu dangaus skliautu sudaro gana kontrastingą, bet žavingą vaizdą. Toliau moderni statyba: viešbučiai, prekybos namai ir valdžios pastatai supa senąjį Split. Taigi gana kontrastinga pastatų masė supa pilį, o ši tokioje aplinkoje atrodo kaip koks vabzdys, įaugęs į gintaro gabalą.

Palikę Split, tęsėme kelionę toliau romantiškuoju Adrijos pajūriu pro Brela. Čia prasideda Makarska Riviera. Kelią iš abiejų pusių supa eilės itališkų pušų, kurios, kaip žali skėčiai apvaliom viršūnėm, nusitęsia per uolas iki pat Adrijos. Jos skleidžia nepaprastai stiprų aromatą, jaučiamą už mylių. Kai pušys dingsta, atsiveria platus jūros pakraštys, vietomis su puikiais paplūdimiais, kurių baltą smėlį plauna krištolinis jūros vanduo.

Kiek pavažiavus, kelias nūsuka toliau nuo jūros Mostar kryptimi. Čia žemėvaizdis jau lygesnis ir kai kur matyti derlinga dirbama žemė. Čia pirmą kartą sutikome ir Jugoslavijos ūkininkų, kurie, prie kelio pasistatę savo prekystalius, siūlo pravažiuojantiems įvairių vaisių bei kitų savo gaminių.

Dar neprivažiavus Mostar, kelias vėl pasuko atgal į Adriją. Pravažiuojam Počitelj, kur staigūs krantai nusileidžia į Naretvės upę. Uolėto kranto viršuje matyti sena pilis, išdidžiai metanti savo žvilgsnį į apačioje esančią mečetę. Kiti pastatai, atrodo, kaba ant uolų ir iš viršaus žvelgia į sraunų Naretvės vandenį.

Artėjant prie Adrijos, gamta vėl keitėsi: spalvingi granito kalnai ir mėlyna jūra atgaivino vakar dienos išpūdžius. Diena buvo karšta. Buvo galima jausti, kaip nuo uolų įkaitęs oras veržėsi į jūrą. Tad kiek pavažiavę, sustodavome ir atsigaivindavome uolas skalaujančiu Adrijos vandeniu. Vakare pasiekėm ir Dubrovníką, kur po išpūdingos dienos kelionės apsistojome poilsiui.

Dubrovník romėnų buvo vadinamas Ragūza. Tai miestas, apie kurį svajoja kiekvienas dailininkas. Ne veltui jis vadinamas Adrijos perlu. Dubrovníką supa storos mūro sienos su iškeltais tvirtovių bokštais. Miesto fone tamsiai žali ažuolynai dengia kalnų papėdes, o priekyje mėlynuoja jūra. Tarp šių tamsių spalvų ryškiai iškyla Dubrovníko baltų plytų pastatai su raudonais čerpių stogais. Visa miesto aplinka sudaro lyg specialiai sugrupuotų dekoracijų scenovaizdį, kuriam nors Fellini filmui.

Sakoma, kad Dubrovníkas buvo įkurtas pirmaisiais amžiais, tačiau tikros datos niekas nežino. Šio miesto aukso amžius tęsėsi nuo 15 iki 18 amžiaus. Tuo laikotarpiu čia gyveno ir kūrė daugelis garsių dailininkų, filosofų, poetų ir kt. Ilgai priklausė Bizantijos imperijai, vėliau Venecijai. Ir turkai mėgino Dubrovníką pasisavinti, tačiau buvo atmušti prie jo sienų. Daug kartų nukentėjęs nuo žemės drebėjimo ir kitų nelaimių, tačiau tvirtos miesto sienos liko nesugriautos.

Mieste dar ir dabar gyva viduramžių

198 psl.: programos vedėja Nijolė Užubalienė; scenos iš Antro Kaimo vaidinimų — J. Riškus ir J. Kapačinskas, E. Būtėnas, J. Aleksišūnas ir J. Kapačinskas. 199 psl. — dalis publikos. Nuotr. J. Tamulaičio

dvasia, kurią turistai jaučia, vos įkėlęs koją. Mieste važiuoti automobiliais draudžiama, juos reikia palikti už miesto sienų. Taip pat neono šviesos ir kiti reklaminiai įrengimai čia neleidžiami. Miestas nedidelis, tik viena pagrindinė gatvė, iš kurios į abi puses šakojasi labai siauros gatvelės. Pagrindinės gatvės grindinys baltų marmuro plytelių, kurios milijonų žmonių per ilgus amžius gerokai nutrintos. Šioje gatvėje vakarais nuo 6 val. atgyja pėsčiųjų judėjimas. Žmonių masės traukia iš vieno galo į kitą. Ypač daug jaunimo, tačiau vyrauja turistai. Kaip vietiniai pasakoja, anksčiau jaunimas čia buvo labai santūrus: mergaitės vaikščiodavo viena gatvės puse, o berniukai kita. Dabar matyti daug ilgais plaukais abiejų lyčių jaunimo. Jie dažniausiai susispietę prie uždegusių, iš kur girdėti triukšminga muzika ir dainavimas.

Pagrindinės gatvės galuose yra apvalios formos aikštės, kurias čia vadina plazomis. Aplink šias aikštes stovi senos bažnyčios ir stilingi viduramžių rūmai. Toliau šioje gatvėje visa savo didybe iškyla Šv. Blažiejaus bažnyčia su auksine šio šventojo statula. Mat šv. Blažiejus yra Dubrovniko globėjas. Visi šio miesto pastatai ryškiais epochų stiliais siekia tolimą praeitį. Stiliai skirtingi, tačiau gražiai suderinti: romaniškas su gotika, renesansas su baroku. Sakyčiau, kad juos taip gražiai jungia ir jų kontrastus švelnina Dalmacijos saulės šviesa, kuri suteikia visai aplinkai harmonišką šių stilių sintezę.

Pastatų stiliai čia todėl taip skirtingi, kad Dubrovnikas yra daug kartų žiauriai nukentėjęs nuo žemės drebėjimų, po kurių miestas būdavo atstatomas vis skirtingais stiliais.

Tokioje meno ir istorinių turtų prisotintoje atmosferoje čia kas vasarą vyksta garsūs muzikos, dramos ir folkloro festivaliai. Juos paprastai aplanko daugybė turistų iš viso pasaulio. Tačiau geros muzikos čia galima kas vakarą išgirsti Gradska kavinės terasoje ir gėrėtis žavinčia aplinka. Sėdėdamas šioje kavinės terasoje ir klausydamasis muzikos, pasijunti, lyg būtum kažkokios didelės scenos centre, apsuptas fantastiškų gamtos dekoracijų.

KLAUSYK JO BALSO

CHIARA LUBICH

.. ir avys klauso jo balso. Jis šaukia savąsias avis vardais ir jas išsiveda”

(Jn 10,3).

Jeigu nori suprasti šiuos Jėzaus žodžius, turi žiūrėti į juos kaip į anksčiau aprašyto stebuklo tęsinį — pagydomo iš prigimties aklo žmogaus. Jėzus užtikrina mokytojus, kad toji didelė liga nebuvo iš niekieno kaltės, bet palanki aplinkybė, kad pasireikštų Dievo garbė. Padarė purvo, patepė aklojo akis, ir jis praregėjo. Ten buvusieji apsvarstė įvykį ir nuvedė jį pas fariziejus, nes ta diena buvo šeštadienis. Apklausinėjo jį keletą kartų ir vėliau jo tėvus. Ir padarė išvadą, kad Jėzus yra nusidėjėlis, nes padarė purvo. Toks darbas yra šeštadieniais uždraustas. Pagydytasis pareiškė savo nuomonę, kad Jėzus yra Mesijas, Dievo siųstas pranašas. Už tai fariziejai išvijo jį iš sinagogos. Vėliau Jėzus jį sutikęs sutvirtino tikėjime, ir jis tapo Jėzaus mokiniu. Ir ta proga Jėzus pasakė puikų prilyginimą apie gerąjį ganytoją. Tarp kitko sakė, kad avys klauso jo balso, jis šaukia savąsias avis vardais ir jas išsiveda. Kaip Jėzaus avelės — tai yra žmonės — pažįsta jo balsą ir jo klauso? Randame paaiškinimą kitoje vietoje: "Visi, kuriuos man duoda Tėvas, ateis pas mane (t.y. visi man pavesti žmonės). Žmonės prie Jėzaus eina instinktyviai, jo patraukti ir tai atskiria gerąjį ganytoją, nes yra stiprus ryšys, artimumas tarp jo ir žmonių. Klausyti Jėzaus balso nereiškia vien klausyti jo mokslo, jį pasisavinti, bet nustatyti asmeninį santykį su Jėzumi, kurs šaukia savąsias avis vardais ir jas išsiveda. Jo balsas jaučiamas

---

Dubrovniko gamtos grožį ir šio Adrijos pakraščio romantiką beveik neįmanoma aprašyti iš menkų savo prisiminimų. Galima tik pasakyti, kad visa Adrijos pakrantė Jugoslavijos pusėje yra vienintelė tokios rūšies turistinė atrakcija, kurią kitur vargu atirasime.

viduje, jo tiesa veikia, kai atsiliepiam į jo kvietimą, nors pasilieka kiekvienam laisvė. Pateikdamas gerojo ganytojo pavyzdį, Jėzus patvirtina, kad yra priešiškus tarp teisėto ganytojo, kuris įeina pro vartus, ir vagies bei žudiko, kuris išoka per tvorą. Yra buvę amžių bėgyje, o jų yra ir dabar, netikrų pranašų, kurie savo ideologija nori patraukti žmones. Bet priklausantys Jėzui ir pažįstantys Jo balsą nesiduoda apgaunami jų įvairiais pažadais ir nepasitiki jų balsais. Žydai išvaro iš sinagogos pagydytą akląjį iš prigimties. Jis yra simbolis tų krikščionių, kurie buvo išvyti iš žydų bendruomenės, nes įtikėjo Jėzų. Ir priimdamas kaip mokinį buvusį akląjį, parodo, kad jis išveda jį iš senojo žydų gardo ir įsteigia naują avidę — Bažnyčią. Žodžiai "išveda lauk" primena, kaip Dievas išvedė žydus iš Egipto. Išvesti — reiškia išlaisvinti iš vergijos priespaudos. Kaip dabar įgyvendinti tą naują gyvenimo žodį? Stenkis klausyti Jėzaus balso, kalbančio į tavo širdį. Pamatysi, kad jis išves tave iš tavo egoizmo, iš tavo meilės trūkumo, iš noro pirmauti, iš puikybės ir smurto.. — iš visko, kas padaro tave vergu. Jei pavesi savo gyvenimą Jėzui, jis bus tavo vadas, o tu būsi stumiamas atsisakyti pagundos gyventi patogią, lengvą, drungną, beprasmišką krikščionybę.

Sekdamas juo, kalbančiu tavyje, kuris šaukia tave vardu, užmirši paprastus takus ir pasineši eiti niekad nesvajotais dieviškų nuotykių keliais. Viskas bus nauja ir gražu, nors ir nepatogu tavo prigimčiai. Suprasi, kad yra plati ir įvairi dieviškoji vaizduotė ir kad sekant tokį ganytoją, tavo gyvenimas taps pilnutinis, vaisingas ir visur spinduliuojąs gerumu. Ir pagaliau suprasi, kaip galingas ir stebėtinai perversmas, kada gyveni pagal evangeliją.

*Iš italų kalbos išvertė
kuri. Antanas Sabas*

• "Lietuvos atsiminimų" radijo programai, kurią iš Niujorko perteikia dr. J. Stukas, suėjo 40 m.

• "Tėviškės atsiminimų" radijo programa Toronto jau veikia 30 m. Vadovauja J. Simanavičius.

ŠV. DVASIA IR JOS DOVANOS

P. DAUGINTIS, S. J.

Kai kalbame apie Sekmines ir Sutvirtinimo sakramentą, tai mums ateina daug gražių minčių, bet kartu ateina ir įvairių klausimų bei neaiškumų. Tad ir norime čia trumpai paaiškinti apie Šv. Dvasią ir jos septynias dovanas.

Apie Šv. Dvasią kalbėti nėra lengva. Neturime jai pavadinti tokio žmogiško vaizdo ar ryškaus simbolio, kaip pvz. pirmajam ar antrajam Švenč. Trejybės asmeniui. Jūs pats Kristus pavadino Tėvo ir Sūnaus vardais. Trečiasis Švenč. Trejybės asmuo yra jų abipusė meilė, dvasia. Tad trečiasis Švenč. Trejybės asmuo ir vadinamas Dvasia, Dievo Dvasia ar Šventąja Dvasia.

Paskutinėje vakarieneje Kristus dar ją vadino Tiesos Dvasia. Evangelistai savo graikiškai rašytose evangelijose perdavė tą vardą "Parakletos" žodžiu. Jis turi daugeriopą prasmę: advokatas, gynėjas, stiprintojas, ramintojas, ragintojas, rėmėjas, užtarėjas. Paskutiniame kun. C. Kavaliausko Naujojo Testamento vertime naudojamas žodis "Globėjas" (Jn 14,16; 14,26; 15,26; 16,7).

DIEVIŠKOJI GLOBĖJA

Norint Šv. Dvasią suprantamiau apibūdinti, gal gali padėti jos palyginimas su pakviesta vaikų globėja šeimoje. Vyras ir žmona, susilaukę vaikučių, kartais pasikviečia savo giminaitę ar kitą artimą moterį į savo šeimą, kad ji globotų vaikučius, ypač tada, kai tėvų nėra namie arba jie yra užimti kitokiais darbais. Ji juos globoja ir myli, kaip savo vaikus. Galima sakyti, kad panašiai elgiasi ir Švenč. Trejybė, toji dieviškoji šeima. Jos vaikams krikšte atgimus iš vandens ir Šv. Dvasios, Dievas suteikia jiems didžiausią dovaną — Šv. Dvasią. Ji visados gyvena tikinčiojo sieloje, kaip šventykloje, jį myli, remia, globoja, ramina, saugo nuo pavojų. Ji tampa jo dieviškąja Globėja.

Kaip ta minėta vaikų auklėtoja ir globėja, taip ir Šv. Dvasia paprastai veikia prisitaikydama prie tikinčiojo prigimtį ir

antgamtinių galių bei dorybių, t.y. gerų įpročių. Taip pat padeda, veikdama per Kristaus Bažnyčią, jos mokymą, sakramentus. Ji skatina ir padeda jais tinkamai pasinaudoti.

Kitais atvejais ji veikia dievišku būdu, pasinaudodama savo septyniomis dovanomis ar net charizmomis. Tos Šv. Dvasios dovanos yra: žinojimas, išmanymas, išmintis, patarimas, Dievo baimė, pamaldumas ir stiprybė. Jos yra tartum burės laiveliui. Burės reikalingas vėjas. Jam papūtus į bures, plaukėjams nebereikia sunkiai irkluoti — vėjas stumia, neša laivelį pirmyn.

Tikinčiojo sieloje, tikinčiųjų bendruomenėje ir visoje Bažnyčioje tas stiprusis vėjas yra dieviškoji Globėja — Šv. Dvasia. Toji Globėja veikia dieviška galybe: tikinčiajam greit sušvinta tikėjimo tiesos, paaiškėja įvairūs klausimai, užsikuria meilė, jis gali atlikti sunkius darbus. Visa tai gaunama dovanai.

SEPTYNIOS ŠV. DVASIOS DOVANOS

Žinojimo dovana, dar kitaip vadinama žinijos, mokslo dovana. Šv. Dvasia duoda aiškiai pažinti, kiek visi sutvertieji dalykai padeda tikinčiajam siekti antgamtinio tikslo, pvz. kad jie yra tik priemonės. Jie tiesiogiai ar netiesiogiai iš Dievo gaunami ir išreiškia bei atspindi jo gerumą, galybę, išmintį...

Išmanymo dovana suteikia gilų pažinimą, tikėjimo tiesų, simbolių, formų, figūrų ir liturgijos supratimą. Tai labai padeda tikėjimo dorybei.

Išminties dovana padeda pažinti Dievą, spręsti apie dieviškus dalykus ir tartum juos ragauti, jais džiaugtis. Ji papildo tikėjimo ir meilės dorybes — tikintysis ne tik šaltai tiki, pažįsta Dievą, bet jaučia, pergyvena ir džiaugiasi Dievu, jo begaliniu gerumu, gailėstingumu ir meile. Tada tikintysis tartum pradeda viską matyti Dievo akimis, visur įžvelgti jo meilę.

Patarimo dovana suteikia supratimą teisingai, drąsiai, greitai, saugiai ir tiksliai spręsti apie priemones ir dalykus, reikalingus pasiekti antgamtinį tikslą. Taip pat ji rikiuoja ir kitas Šv. Dvasios dovanas, labiau

veikiančias afektyviąją žmogaus pusę: Dievo baimę, pamaldumą, stiprybę.

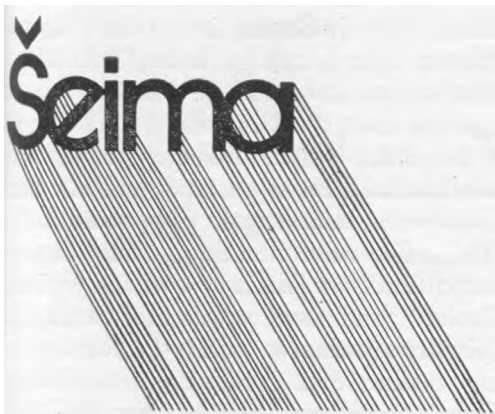
Dievo baimės dovana. Šv. Dvasia suteikia ne tiek vergišką, kiek kūdikišką Dievo baimę: baimę būti nemylimam, atstumtam; bausmės, nuodėmės, nepagarbos baimę. Taip ji saugo tikintįjį nuo nusikaltimų, nuo pavojų nusidėti ir įkvepia pagarbą Dievui bei šventiems dalykams, taip pat padeda žmogui atsipalaiduoti nuo žemiškų dalykų, kurie gali jį suvilioti.

Stiprybės dovana suteikia malonių ir kitokių jėgų išvengti nusikaltimų, nugalėti pagundas, pavojus ir sunkenybes, atlikti savo krikščioniškas pareigas ir imtis įvairių įsipareigojimų. Ji taip pat yra ypatingoji Sutvirtinimo sakramento teikiama malonė — ginti savo tikėjimą ir viešai išpažinti Dievą. Ji veda tikintįjį į pasitikėjimą Dievu, stiprina vilties dorybę ir paskatina džiaugtis Šv. Dvasios teikiamais vaisiais — kantrybe ir ištikimybe.

Pagarbumo ar pamaldumo (piety) dovana. Šv. Dvasia papildo įvairias dorybes: teisingumo, pamaldumo, pagarbos tėvams ir vyresniesiems, patriotizmo ir t.t. Apie ją šv. Paulius rašo: "... gavote išūnystės Dvasią, kurioje šaukiame: 'Aba, Tėve!' Ir pati Dvasia liudija mūsų dvasiai, kad esame Dievo vaikai. O jei esame vaikai, tai ir įpėdiniai. Mes Dievo įpėdiniai ir Kristaus bendraįpėdiniai" (Rom 8,15-17). Taigi šia dovana Šv. Dvasia padeda tikintiesiems elgtis su Dievu, kaip su mylimu Tėvu, rodant jam meilę, laisvumą, bet ir didelę pagarbą.

Be to, ji skatina ir padeda tikinčiajam panašėti į savo dangiškąjį Tėvą ir į jo išikūnijusį Sūnų. Padeda mums augti, vystytis, bręsti, siekiant žmogiškosios pilnatvės ir panašumo į žmogaus idealą — Jėzų Kristų.

Norintieji per vandenį plaukti buriniu laiveliu, turi būti gerai pasiruošę, turėti laivelį ir bures, laukti vėjo ir sugebėti buriuoti. Vaikai, kurie naudojami savo auklės pagalbai, turi būti geri, jos neužpykinti, ją gerbti, mylėti, jai paklusti. Panašiai turi daryti ir kiekvienas tikintysis, norėdamas, kad jam Šv. Dvasia padėtų savo septyniomis dovanomis ir kad jis galėtų džiaugtis Šv. Dva-

Laiškai, pasikalbėjimai, atviri žodžiai ir nugirstos kalbos

Vytautas Kasniūnas

Pradėdami "Laiškuose lietuviams" rašyti šeimų gyvenimo vaizdelius, pasisakėme, kad jaunystės dienomis mokytojaujant kaime, teko būti "kunigu", "žemdirbiu", "advokatu", "teisėju", "gydytoju" ir t.t. Dr. Domas Jasaitis buvo paruošęs eiti ir akušerių pareigas. Bet šioje naujoje specialybėje mums konkurentės buvo "bobutės", tad taip ir neteko šio užsiėmimo praktikuoti. Per tuos ketverius mokytojavimo metus teko parašyti daug šeimos gyvenimo vaizdelių. Romantiškame kaimo gyvenime, kuriame vyravo linksmybės ir rūpesčiai, dainos ir giesmės, džiaugsmas ir vargas, meilė ir neapykanta, lyg kamaroje paslėpta, patamsyje nugrūsta, gyveno šeima, dvi širdys viename kūne. Niekas apie jų gyvenimą plačiau nerašė, negar-

sios teikiamaiais vaisiais: meile, taika, kantrybe, ištikimybė, romumu, susivaldymu (plg. Gal 5,22). Tikintysis turi turėti pašvenčiamąjį Dievo malonę drauge su kitomis galiomis ir dorybėmis, neižeisti Šv. Dvasios savo nusikaltimais, mylėti ją, norėti būti pamokomam, paklusniam jos apšvietimams, inspiracijoms, raginimams ir pasinaudoti gautąja pagalba.

Ją garbinti reikia taip, kaip garbiname Dievą Tėvą ir Dievo Sūnų. Daug kas tik netiesiogiai garbina Šv. Dvasią, garbindami Triasmenį Dievą. Kai kurie teologai teigia,

sino, nešaukė, bet tylutėliai gyveno vyras ir žmona su tais pačiais žiedais ir dygliais, kaip ir mes šiandien.

Vėliau, plunksna įsijungus į žurnalistinį darbą, plačiau prasiskleidė miestų ir miestelių šeimų gyvenimo vaizdelių uždanga. Gyveno tos pačios dvi širdys viename kūne, tie patys žiedai juos gaubė, bet dygliai jau kur kas kandesni. Pašūkavimai skardenosi, pasistumdymai rikiavosi, ir uždaras šeimos gyvenimas į gatves veržėsi.

Ketveri išgyventi metai Vokietijoje, kur stogas saugojo nuo lietaus ir mūro sienos nuo šalčio, antklodėmis atskirtos šeimos gyveno be paslapčių, kur vienas kitą pažinojome iki nago juodymo, dar padidino užrašų knygą. Ir čia žydėjo žiedai, ir dūrė dygliai, nors gyvenome nežinioje ir lūkestyje.

Šiame žemyne begyvenant, prabėgo trisdešimt dveji metai. Prieš akis — keturiasdešimt penkerių metų, išgyventų, matytų, girdėtų, išsakytų, šeimų vaizdų rinkinys. Tyliame kaime dvi širdys mylėjosi, barėsi, mušėsi tyliai. Lietuvos miestuose, vejantis vakarų papročius, šeimos klegeno, lyg žąsų būriai. Vokietijoje trumpu laikotarpiu laisvai išsiplepėdavome arba nenoromis išsiklausydavome. O čia gyvendami, įsikibome į laisvės vadeles ir mėginame laisvai rikiuoti šeimos gyvenimą, darydami daug klaidų.

Visuose keturiuose šeimų vaizdelių tomuose, juos suskirstant į laikotarpius ir vietas, liko tik ta pati meilė ir susijungusios dvi širdys, o juos puošę žiedai ir badę dygliai kito ir kinta.

kad to užtenka; reikia ne specialiai garbinti Šv. Dvasią, bet Šv. Dvasioje garbinti Dievą (Karl Rahner).

Tačiau atrodo, kad taip tikintysis gali užmiršti savo sieloje gyvenančią aukščiausią Dievo dovaną, dieviškąją Globėją, Pašventintoją ir, jos nesišaukdami, mažai pasinaudoja jos dieviška pagalba, teikiama septyniomis dovanomis.

Paprastai tas Šv. Dvasios garbinimas yra prašymas ypatingos pagalbos, apšvietimų, nurodymų; taip pat yra padėka už gautas dovanas ir meilės pareiškimas.

Šia ilgoka įžanga atsakau Kazei Trumpienei ir kitiems, ne kartą užsiminusiems: "Šeimos vaizdelius pradėjote rašyti iš Lietuvos kaimo gyvenimo. Tęskite toliau. Rašykite, kaip Lietuvoje gyveno šeimos, ir mes galėsime pasimokyti, nedarysime klaidų".

* * *

Stasė J-nė rašo: "Šeimos skyrių visados perskaitau. Mudu su vyru norėtume, kad įvestumėte klausimų ir atsakymų skyrių. Mūsų nuomonei pritaria ir kiti".

Prieš keletą metų bandėme sudaryti kolektyvą, kuris atsakytų į klausimus, bet nepavyko. Į tokį kolektyvą, mūsų manymu, turėtų įeiti kunigas, psichologas, teisininkas, gydytojas, sociologas, žurnalistas.

"Kodėl nerašote apie abortus?" — klausia Algis K-tis. Netrukus spausdinsime gyvenimo vaizdelių, tragiškus mergaitės ir moters išgyvenimus, kurios pasidavė aborto operacijai. Taip pat pateiksime išgyvenimus moters, kuri atsisakė aborto ir dabar augina mergaitę.

Viena Stefutė rašo: "Įsikabinote į Stefutės vardą ir net keliuose numeriuose jos vardą linksniuojate. Kai tik susitinku savo draugus, jie ir bado į mane pirštais, klausdami, ar skaičiau, ką apie mane rašo. Pakeiskite tą vardą į Stasę ar Juzę". Ačiū, lauksime laiškų iš Stasių ir Juzių.

"Mušamoji" rašo: "Kodėl nieko nerašote apie vyrus, kurie muša žmonas? Tokių yra daug, ir ne aš viena kenčiu". Turime dviejų žmonių pasipasakojimus. Parašykite ar papasakokite ir jūs savo išgyvenimus. Būsime dėkingi.

Po pamaldų išėjus iš jėzuitų bažnyčios, prie mūsų būrelio priėjo gydytojas ir sako: "Gerai parašei apie katalikiškas bandomąsias vedybas. Tokios rūšies jos būtinos. Bet aš patarčiau jas išplėsti. Sužieduotiniai ar besirengią tuoktis turi labai nuodugnai išsiaiškinti apie būsimą šeimos gyvenimą. Rašei apie nesuvaldomų jausmų moterį. Žiūrėk, kiek ji daug iškentėjo. O jei būtų išsiaiškinę savo pomėgius, atvirai išsikalbėję, vienas kitą geriau pažinę, būtų sukūrę gražesnę gyvenimą. Kai tik oras atšils, aš atva-

žiuosiu į Beverly Shores ir tau daug ką papasakosiu apie šeimų gyvenimą". Ačiū!

Šio straipsnio antraštėje parašiau ir apie "nugirstas kalbas". Tie žodžiai nėra išsigalvoti, bet tikrai išgirsti. Redakcija ir skyriaus bendradarbiai išlaiko paslaptį, tad kas nori talkinti — be baimės gali papasakoti.

Balandžio mėn. numeryje, šiame skyriuje, buvo Gražinos laiškas, į kurį, jai prašant, susilaukta gana daug atsakymų. Skaitytoja iš Niujorko pažadėjo parašyti savo išgyvenimus, o skaitytoja iš Floridos paruošė ilgą straipsnį, pavadintą "Meilė ir kas virš jos". Matote, susilaukta naujų bendradarbių.

Visuose atsakymuose patariama susitalkyti su Bažnyčia. Niekas nesmerkia ir dėl išsiskyrimo. Viena rašo, kad "sausos nieks neklauso", ir mano, kad, norint gauti iš Romos atsakymą, reikia turėti daug pinigų (Tai netiesa! Pinigai čia neturi jokio vaidmens, išskiriant, žinoma, susirašinėjimo išlaidas. Norint gauti anuliaciją, nėra jokio reikalo nė į Romą kreiptis — tai atlieka vyskupijų tribunolai. Procedūra paprastai tęsiasi apie metus laiko. Visos teismo ir kitokios išlaidos — tik apie 200 dol., Red.).

J-tienė rašo, kad Gražinos išgyvenimai tinka romanui ar filmui. Apie jos gyvenimą su vyru Algiu, kaip broliui ir seseriai, pasisako labai neigiamai.

Ištrauka iš Pranutės laiško: "Gražina, tavo buvusiam mokytojui ir vėliau vyrui tinka gyvulio vardas. Nesuprantu, kaip jis galėjo su tavimi taip žiauriai elgtis. Juk jis pažinojo tavo tėvus, žinojo tavo tragišką išgyvenimą, tad kur jo sąžinė? Sužvengė, kaip eržilas, pasispardė ir, tave nelaimėje palikęs, išskubėjo į kitos moters glėbį. Tokia pat buvo ir toji moteris. Bet užtai tavo vyras Algis — tikras didvyris, herojus. Už visas skriaudas, tau padarytas, už tragiškus išgyvenimus Dievulis tau padovanojo Algį. Dabar, auksinio amžiaus sulaukę, pasipuoškite ir palaimintais aukso žiedais".

O štai "Skaitytojos" laiškas: "Pradžioje nenorėjau rašyti, nes atrodė, lyg tai būtų kišimasis į svetimos šeimos reikalus. Bet vis buvo gaila Gražinos, tad apsisprendžiau pasidalinti mintimis.

Pastebėjau, kad daugelis žmonių griežtai smerkia skyrybas, aštriai puola nesugyvenančius tol, kol jų pačių šeimose neatsiranda panašių problemų. Tada pradeda kitokią dainelę dainuoti, dažniausiai aplinkybes kaltinti. Tarytum buvo pamiršę, kad visi esame aplinkos apsupti ir veikiami. Atrodo, kad sprendžiant problemą, reikia remtis savo sąžine, pasitariant su rimtu, patyrusiu dvasiškiu. Pašalinių svetimų žmonių kalbų reikia mažiausiai paisyti. Jie dažnai svetimomis bėdomis domisi ne dėl to, kad norėtų artimui padėti, bet tik dėl savo smalsumo. Kad Bažnyčia griežtai pasisako prieš įvairius šeimų nesklandumus, tai gerai. Gerai, kad yra tam tikra stipri, patikima siena, į kurią pavargęs gali atsiremti. Greitai bėga dienos, viskas keičiasi, tad jeigu ir Dievo įsakymai nebūtų pastovūs, kuo pasiguostų silpnas žmogus? Evangelistas Billy Graham dažnai kartoja, kad sugyvenimas šeimose daugiausiai pareina nuo to, kaip vyras ir žmona moka vienas kitam kaltes atleisti. Tad, Gražina, Algi, atleiskite vienas kitam praeities klaidas ir eikite kartu teisingu, tiesiu keliu į šviesesnę ateitį. Nebėra kada klaidžioti. Gyvenkite šia diena, nes rytojaus gali ir nebūti”.

Nevesk į pagundą

V. K.

Iki namų buvo netoli, bet vis tiek pakliuvau į liūtų. Jis pasipylė kaip iš kibiro, aš turėjau pasislėpti po pirmu pasitaikiusiu balkonu. Ten jau stovėjo viena iš tų moterų, kurios valo gatvę. Ankstyvais rytais ji ir jos draugės šnekasi, juokauja, erzina brigadininką, kuris vaikšto pasipūtęs — girdi, aš vienas tarp moterų.

Kol lijo, mes su ja išsikalbėjome ir apie vaikus, ir apie darbą, atlyginimą, kitus moteriškus rūpesčius. Pasirodė, kad ji gerai uždirba, nes prie algos kartais ir premiją skiria. "O jei dar įtiksi brigadininkui, tai ir daugiau gausi, — paaiškino moteris ir susijuokė, — tu supranti, apie ką aš kalbu”.

Aš ryžtingai žengiau į liūtų. Gerklę lyg kas užgniaužė, o ausyse skambėjo jos žo-

džiai "Tu supranti..." Suprantu, kaip nesuprasi.

Kodėl man pasidarė taip skaudu? Aš prisiminiau kitą moterį, savo netikrą seserį. Mes su ja vienmetės, gimėme tą patį mėnesį, išaugome viename kieme, vaikystėje mus vadino sesytėmis, o daugelis ir dabar nežino, kad mes ne seserys. Tačiau kažin ar tikrosios seserys būna artimesnės? Aš neištekėjusi, ir ji galvoja, kad mano gyvenimiškoji patirtis labai menka. Kartą atėjusi pas mane džiaugėsi, kad ją labai vertina skyriaus viršininkas, nuolat pabrėždamas, kad ji gabi inžinierė ir galėtų būti dar labiau vertinama. . . Ji vaikščiojo švytėdama... Vėliau prasidėjo komandiruotės — kartu su viršininku, dalyvavimas įvairiausiose komisijose — irgi kartu. Atrodė taip natūralu — aš žinojau, kad ji protinga moteris, gabi, darbšti, vadinasi, ją vertina pagal nuopelnus.

Bet kartą pas mane ji atbėgo su ašaromis akyse. Tai buvo laimės ašaros. Pasirodė, šalia visko jis dar ir myli mano seserį... Ką gi, vyras įdomus, elegantiškas, protingas, tokį galima ir įsimylėti. Ir mano sesuo įsimylėjo. O jos vyras — geras žmogus, du vaikučiai — kaip paveikslukai. Šeimoje nebuvo jokių problemų. Problemos atsirado už namų. Ir taip netikėtai... Ir taip banaliai...

Greitai išklausiau jos antrosios išpažinties. Sesuo man papasakojo, kokie jie abu laimingi dviese... Svetimame kambaryje... Ji buvo labai laiminga, kai staiga traukė už rankos — atėjo svetima moteris, kuri tvarkydavo šitą kambarį. Jie išsigandę, išsitraukė pašoko į skirtingas kambario puses.

Aš nebepažinau savo sesers. Tai buvo nelaiminga, pasigailėtina, sutrikusi moteris. Šiek tiek atsigavusi, ji pradėjo teisintis. .. prieš save: girdi, aš ne todėl, kad viršininkas, jis man patinka iš tikrųjų. .. Ir staiga pasitaisė: patiko. Jai užteko drąsos pasižiūrėti į save iš šalies, ir ji ėmė savęs nekęsti. Pigus romanas pasibaigė ne mažiau banaliai.

O kaip reikalai darbe?

"Įdomusis" vyras apsimeta kad jos nepastebi. Gražuoliai dažnai būna ir bailiai.

Kolegos tyli, bet tarp savęs tikriausiai pasišnabžda: ir ta įkliuvo į jo tinklą...

Namie sesuo pasidarė minkšta, kaip vašką. jos vyras šiomis permainomis tai džiaugiasi, tai stebisi. O vaikams tiesiog pataikauja. Tai kalto žmogaus gerumas. "Koks pažeminimas, Dieve mano, koks pažeminimas", kartais su ašaromis dejuoja sesuo. Kodėl neatsirado žmogaus, kuris mane būtų įspėjęs?..."

Labai abejoju, ar tuo metu ji būtų kieno nors paklausiusi. Juk jos niekas nevertė taip elgtis, niekas nešantažavo, negąsdino. Ji pati išdavė save ir savo artimuosius.

Aš esu dantų gydytoja ir dirbu viename moksliniame institute. Darbuotojų daug, o dantų gydytoja — viena. Natūralu, kad daugelis ateina į mano kabinetą. Yra ir tokių, kurie norėtų mane pamerginti. Aš juk viena, neturiu šeimos, jauna. Pagaliau mano širdis irgi ne akmuo, ji irgi kartais smarkiai suplaka. Tad kas man trukdo bendrauti su tuo, kuris man patinka? Betgi jis turi žmoną ir du vaikus. Kuo gi baigsis mūsų draugystė? Ir žinau, jis ateis į mano kabinetą. Tik kaip aš jį sutiksiu: "valdiškai" ar maloniai nusišypsojusi. Kaip aš į jį pasižiūrėsiu: viltingai ar paprastai? Moteris daug gali pasakyti ir be žodžių. O vyrai taip mėgsta pažaisti meile...

Kartą man reikėjo pamatyti mūsų instituto bendradarbį N. Beldžiu į jo kabineto duris — neatsako. Atlikusi kitus reikalus, einu pro bendradarbio N. kabinetą ir matau, kaip užsidaro durys. Manydama, kad jis grįžo, atidarau duris ir matau, kad N. žiūri į mane nieko nematančiomis akimis, o ant sofos sėdi džinsuota mergelė ir ramiai šukuojasi plaukus. Aš apsisukusi išlėkiau, mintyse piktindamasi: "Pasileidėlis"... Betgi yra ir pasileidėlė! .. Kokie vulgarūs žodžiai!

Kaip baisu patekti į skaičių tų, apie kuriuos kalbame, kad moterų emancipacija, jų aktyvus dalyvavimas visuomeniniame gyvenime, gamybinėje veikloje padidino skyrybų skaičių dėl jų kaltės; į skaičių tų, kurioms šeimos garbė ir geras motinos vardas — "patriarchalinės buities atgyvenos".

Ne kiekvienas pajėgia klausyti proto. Yra pasaulyje dideli jausmai, yra meilė — neprašyta, nelaukta, vienintelė, viską apimanti. Tokios meilės galima pavydėti. Ir aš nenoriu, kad mane klaidingai suprastumėte — aš ne prieš tokią meilę.

Man skaudu ir pikta, kad žaidžiama meile, ją išniekinant, kai reikalingos neaiškos komandiruotės, svetimi kambariai ar kampai, atmetinai atliekamas darbas ir visokios dviprasmiškos nuolaidos — o juk ant tokių kabliukų dažnai užkimba kai kurios moterys. Gaila moterų, kurios tais atvejais nesugeba pasakyti tvirto "ne".

Tikriausiai tokių atvejų ne tiek daug, ir aš gal truputį sutirštinau spalvas. Bet neigiami reiškiniai man bjaurūs ir tada, kai jų tėra vienas kitas.

Neištikimybė

Rita Stankutė

Skaitau dienos paštą, ir vienas laiškas priverčia kai ką prisiminti ir apie kai ką pamąstyti. Moteris, kuri prašo neskelbti jos pavardės, aprašinėja draugės gyvenimą, o šis susiklostė toli gražu ne saldžiai. Telegrafiniu stiliumi perpasakojant, istorija tokia: du laimingi žmonės, du vaikai, po kurio laiko uraganu įsiveržia į darnios šeimos gyvenimą kita moteris, irgi ištekėjusi, irgi turinti du vaikus. Ryšiai tęsiasi ne vienerius, dvejus metus — ištisą dešimtmetį. Nusikamavusi draugė laiško autorei pasakojo: "Nežiūrint visko, aš vis dar tebetikiu jo gera širdimi, tvirta valia, pareiga vaikams ir laukiu jo sugrįžtant į šeimą su dvasia ir kūnu. Tikiu, kad mes sulauksime puikių anūkų. O kiek man tas laukimas kainuoja, sunku apsaityti".

Kodėl tas laiškas priverė kai ką prisiminti? Ogi todėl, kad prieš keletą metų mūsų žurnale buvo išspausdintas laiškas, pasirašytas inicialais "R. B.". Vyras, panorėjęs, kad jo pavardė liktų nežinoma, aprašinėjo savo dvilypį gyvenimą. Turįs šeimą,

bet turįs ir kitą moterį, su kuria sugyvenęs vaiką. Žmonos negerbiąs, tačiau galutinai apsispręsti neįstengiąs ir t.t. Ką gi, tas laiškas — ne Amerikos atradimas, ko gyvenime nepasitaiko! Nustebino kitas — skaitytojų reakcija. Vieną rytą atėjo į redakciją iš gana tolimo rajono atvykusi moteris, kuri vos ne su ašaromis prašė parodyti laišką, kad ji iš braižo atpažintų, ar autorius jos vyras, ar — akyse žybtelėjo viltis — gal kas kitas? Paaiškinome, kad redakcija neturi teisės atskleisti autoriaus paslapties. Moteris nenurimo. Paguosti galėjome tuo, kad laiško autorius iš kito rajono. Po kelių dienų — telefono skambutis: vėl dėl to laiško — moteris laukė patvirtinimo ar paneigimo — jos vyras ar ne jos? Kalbėjo daug, nerišliai apie vyrą kurstančius gimines, apie turto dalybas ir dar kažką. Trumpiau tariant, šį laišką sau prisitaikė nemaža moterų iš įvairių kampelių. Vadinasi, gyvenime taip būna, vadinasi, yra šeimų, kuriose žmonos turi pamatą rimtai nepasitikėti vyru. Šeima, kuri neišlaiko gyvenimo išbandymų, anksčiau ar vėliau išyra. Bet prisiminkime pirmąjį laišką — moteris jau laukia ištisą dešimtmetį! Kaip tai pavadinti? Ji prarado sveikatą, šeimos atmosfera niūri, slegianti, vaikai, perlipę brandos slenkstį, suprato to niūrumo priežastį ir negali mylėti tėvo ir — deja, deja, gerbti motinos. Moterys kritiškais šeimos gyvenimo momentais dažnai tvirtina, kad "nesiskiriu tik dėl vaikų, noriu, kad jie turėtų tėvą", bet aš leidžiu sau paabejoti, ar tai visada tikra tiesa. Nesiskiria — nes nepaisant visko, — myli; nesiskiria dėl ambicijų — laiko gėda būti "palikta žmona", pagaliau egzistuoja dar materialinė pusė, tas plaustas, ant kurio plauki gyvenimo upe, ir ardyti jo oi, kaip nesinori!

Sociologai teigia, kad skyrybų priežasčių lentelėje vieną pirmųjų vietų užima sutuoktinių neištikimybė vienas kitam. Neištikimybė — kas po šiuo pavadinimu slypi? Tai nerimo dienos ir nemigo naktys, kai lauki nesulauki praveriant duris žmogų, kurį pasirinkai gyvenimo draugu. Tai žvilgsniai, kupini užuojautos ar pašaipos, anoniminiai laiškai ar telefonų skambučiai — pri-

klausomai nuo to, kokie žmonės supa tave. Ir viltis, kad tai netiesa, kad žmonės apsiriko, apšmeižė, be reikalo sudrumstė ramybę, kad tas laukimas tik dėl nenumatytų tarnybinių komandiruočių, posėdžių, dalykinių susitikimų. Juo labiau, kad tavo vyras ar žmona (vis dėlto dažniau vyras), neigia esąs kaltas, tvirtina nesiruošiąs griauti šeimos, kad myli vaikus ir tave pačią. Čia ir susiduriame su pačiu biaužiausiu dalyku — dvilypumu, melu, apgaudinėjimu. Gyvenime būna visko. Tuokiasi iš meilės, o ji dėl kokių nors priežasčių išblėsta. O gyvenimas be meilės, prievartaujant save, slegia. Ką daryti? Visų pirma elgtis garbingai. Nes nieko nėra labiau žeminančio žmogų, kaip dvilypumas, slapti susitikinėjimai, melagystės, išsisukinėjimai. Jeigu jauti, kad tave aplankė tikra meilės palaima, savo elgesiu tą jausmą tik išniekini, sumaišai su žemėmis.

Taigi — elgtis garbingai. O antroji pusė jau nuspręs — laukti ar nelaukti. Štai pradžioje straipsnio cituoto laiško herojė laukia jau dešimt metų. Išseko fizinės ir dvasinės jėgos — bet laukia. O kita, žiūrėk, nelauktų, gal iš karto paliktų, gal paprasčiau siai išprašytų iš namų ar dar ką nors padarytų. Tai priklauso nuo prisirišimo, atlaidumo, pagaliau keršto jausmo laipsnio, o svarbiausia — nuo abiejų sutuoktinių jausmų kultūros. Negaliu apeiti vieno momento, kuris visada man sukelia nuostabą. Tai didelės dalies moterų požiūris, kad šeimą ardo kita moteris, atseit, prilindo, sugundė, išvedė iš pusiausvyros, atėmė vaikams tėvą. O tas tėvas — kas jis? Daiktas, kurį galima ateiti ir pasiimti? Bevertė asmenybė, praradusi bet kokią atsakomybės jausmą? Jeigu kaltiname, kaltinkime abu — du suaugusius, lygiaverčius partnerius, kurių veiksmai pažeidžia mūsų moralės normas. Iš kur toks atlaidumas vyrui? Psichologiškai tai supras- ti galima — vyras MANO, aš nenoriu jo prarasti, tegul jis ir neatsilaikė pagundai, bet jis nekaltas, kad ta pagunda buvo tokia didelė. O moteris į kitą moterį tam tikru laipsniu visada žiūri kaip į konkurentę. Paklauskime išsiskyrusių moterų, ir jos pasakys, kad net artimos draugės kartais nenori

Angelų sniego mįslė

Julija Gylienė

Angelų sniegas, padangių svečias,
baltas ir lengvas,
spindintis, netirpstantis . . .
Žėri per naktį melsva šviesa,
tyli ir laukia žemė visa . . .

Taip užrašo savo pirmuosius poetinius bandymus Danutės Bindokienės apysakos keturiolikmečio herojaus Vytenio sesuo Dainė.

kviesti į svečius, nes laiko jas potencialiomis grobuonėmis, gresiančiomis šeimos ramybei bei santuokai.

Kalbant apie neištikimybę, norėtusi paliesti vieną niuansą. Visi esame girdėję, kad atsiranda tokių "gerų" draugų, kurie sudaro sąlygas nelegaliems pasimatymams. Čia ir išplaukia nerimas dėl tų "nelegalių" ryšių tolerancijos. Ar ne per daug atlaidžiai į tai žiūrime? Jeigu žmonės iš aplinkinių reakcijos nuolat jaustų, jog taip elgtis negarbinga, reikalai gal ir pasikeistų į gerąją pusę.

Būtų lengva, jei visus gyvenimo atvejus galėtume išdėlioti į atskiras lentynėles, visada rasdami atsakymą, kaip kada elgtis. Deja... Šeimos tarpusavio santykiai — kaip gyvas organizmas, ir nėra gatavų receptų vienokiu ar kitokiu atveju. Reikia gyventi pačiam, priimti sprendimus pačiam. O, kad tie sprendimai visada būtų teisingi!

Kas tas herojus Vytenis, jo šeima, draugai? Kas gi tas "angelų sniegas", tie Mičigano ežero apylinkėse skraidą melsva šviesa šviečiantys pūkai, panašūs į pienių sėklas apvalūs kepurėti burbuliukai, sukėlę viso pasaulio dėmesį? Gal tai nepažįstamų augalų iš tolimų kraštų vėjo atskraidintos sėklos, o gal jaunų voruokų tinkleliai, kuriuos penkiametės dvynukės Liepa ir Lina praminė "angelų sniegu"? Tas sniegas krinta ir krinta, beveik nesustodamas, trukdo kvėpuoti, užkemša nosį ir gerklę, lyg kokiais spygliais badydamas basas kojas... Tų pūkų jau pilna žolė, medžiai ir krūmai, laukai ir netolimo miestelio gatvės... Jau užpustyti veik visi keliai, o automobiliai ir namai skęsta vis didėjančioj pūgoj... Greitai šitie pūkai užklos visą žemę, užtroškims ne tik nuo baimės išsprogusiomis akimis balandį, bet užsmaugs ir gyvulius, ir žmones. . .

Iš kur jie?

Gal tai ne šios žemės, o kitų planetų augalų sėklos, o gal jose pasislėpę gudrūs gyvūnai, kurie nori užkariauti mūsų pasaulį?

Jau mokslininkai iš visur susirinko į šį miestelį, įsitaisė laboratorijas, tiria ir suka galvas, niekaip negalėdami suprasti, kodėl būtinai čia, tokiame ramiam kampely, o ne kur kitur prasidėjo tas keistas gamtos reiškinys... Sniegas jau krinta ne tik visoje Amerikoje, bet ir kituose pasaulio kraštuose, pasiekdamas ir Maskvą, o gal net ir tolimą Australiją.. .

Pasaulis susidūrė su neišaiškinama paslaptimi. Angelų sniegas pamažu virsta tirštinančia mase, pūkų sporai išauga į milžiniškus fantastinius medžius, į beveik nežengiamo miško sieną. Žmonės panikoj. Televizijų stotys skleidžia bauginančias žinias, pranašauja neišvengiamą pražūtį. Jei niekas neišaiškins paslapties, nesustabdys pūkų kritimo, neištirpdys stingstančios lavoje žemės, pasaulis žus...

Viso šio realistiškai fantastinio pasakojimo centre atsiduria atostogaujanti Rimvydų šeima: visada blaiviai galvojanti motina, keturiolikmetis padangių tyrinėtojas Vytenis, Dainė, penkiametės gudruolės Liepa ir Lina, Vytenio draugas Romas, Rugilė.

Vytenis, svarbiausias apysakos herojus, tik ką buvęs liudininku dūžtančios padangių laboratorijos skrydžio, eina ieškoti kritusio meteorito skeveldrų. Nuo čia ir prasideda įdomių, fantastiškų nuotykių grandinė, kurią neabejotinai gerai sumezga autorė, savo apysaką "Angelų sniegas" įrikiuojama į gerųjų jauno skaitytojo knygų lentyną.

Šiais mokslo ir technikos pažangumo laikais vaikai jau yra labai reiklūs. Kuo gali sdominti vaiką lietuviškoji knyga, jei jis kasdien mokykloje girdėdamas anglų kalbą, skaito ir diskutuoja geriausių pasaulio rašytojų jaunimui skirtą literatūrą, jei stebi (su tėvų priežiūra) geriausias TV mokslinės fantazijos programas, filmus, perpintus įdomiais nekasdieniškais nuotykiiais, neužmirštamais personažais? Vaikas atsipalaiduoja nuo savo namų rutinos, identifikuoja save su skaitomų knygų arba fantastinių filmų herojais, ne tik praturtindamas savo vaizduotę, bet ir persikeldamas į visai kitokio pasaulio egzistenciją. Technologinė utopija tampa vis daugiau ir daugiau realybe, o besiformuojančio vaiko proto jėga ima triumfuoti virš kartais labai siauros jo mažo gyvenimo aplinkos.

Ta kasdieninė vaiko realybė šeimos ratelyje dažnai jo nepatenkina. Lietuva jam svetima, tėvų pasakojimų bei mokyklos vadovėlių neužtenka parodyti niekad nematytą tėvynę, prikelti jos istoriją su kunigaikščių ir riterių žygdarbiais. Galbūt tik pasakos yra pati gražiausia vaiko patirtis. Turbūt nerasime nė vieno lietuviuko, kuris nebūtų jų skaitęs. . . Tačiau, iš pasakų išėjęs, jis jau nebepasitenkina bet kokia knyga. Tėvų ir mokytojų sugebėjimas vaiką sdominti gera knyga ir yra tos durys, pro kurias jaunas žmogus žengs į savo subrendimą. Jei tėvai skaito, skaitys ir vaikas, ir jau iš vaiko išau-gęs individas. Koks skurdus turi būti gyvenimas to žmogaus, kuris nemyla knygų. .. Ir gaila kiekvieno tokio vaiko, kuris taptų tuo žmogumi. Todėl knyga visada bus skaudžiai svetimas draugas to jaunuolio, kurį tėvai ir mokytojai turi priversti skaityti. .. Kaip gražu, kai, nuėjus į svečius, vaikas jau rodo savo surinktų knygų lentynėlę, kurioje

randa vietos ir lietuviška knyga. Toj šeimoj jau nuo mažens ugdoma meilė literatūrai.

Perskaičius D. Bindokienės apysaką, buvo aišku, kad ji moka atspėti vaiko troškimus, kad ji žino, kokią didelę įtaką šian-dien turi mokslas literatūrai, ir kad jaunas skaitytojas labiausiai domisi mokslinės fantazijos kūriniais. Ji, viena iš nedaugelio jaunimo rašytojų, bando šią spragą užpildyti.

Kaip jai tai pasisekė?

Dažnai patys vaikai yra geriausi kritikai: arba knygą perskaito neatsitraukdami, arba ją nustumia į šalį.

Rašydama šiuos savo įspūdžius, prašiau kelis moksleivius perskaityti "Angelų sniegą" ir pasidalinti su manimi savo mintimis. Norėjau patirti, ar jie skaito lietuvišką knygą tik dėl to, kad tėvai ir mokytojai liepia, ar patys jos ieško, ir kaip at-rodo jiems ta lietuvių rašytojo knyga, palyginus su angliškais skaitiniais. Štai kelios jų pastabos.

Visi jie pasisakė, kad skaito ne tik dėl to, kad reikia, bet ir tada, kai knyga įdomi, tokia, kur yra daug veiksmo, nuotykių, kur jie randa pasaulį, panašų į savo, arba tokį, kokį jie įsivaizduoja. Pirmoji — keliolikmetė moksleivė pasisakė perskaičiusi "Angelų sniegą" beveik du kartus. Vis norėjusi grįžti prie įdomesnių įvykių. Iš pradžių jai atrodė nuobodu, ištęsta, o vėliau jau nebegalėjusi sustoti. Vietomis šiek tiek trūko fantazijos, sako ji, ypač pabaigoje, kur toks paprastas objektas išsprendė viso pasaulio problemą. Vytenis jai atrodė per daug gudrus. Sunku tikėti, sako ji, kad patyrę mokslininkai taip atidžiai klausytų ir tikėtų nesubrendusio berniuko išvedžiojimais. Rugilės ir viešnių iš Niujorko galėjo knygoje ir visai nebūti, kai kurie charakteriai neišryškinti, o dvynukės Liepa su Lina "per daug mandros buvo". .. Nežiūrint šių pastabų, jai apysaka patiko savo nekasdieniškomis situacijomis, moksline nuovoka ir lengvu stiliumi.

Antrasis—penkiolikmetis jaunuolis perskaitė "Angelų sniegą" per du vakarus. Jis taip įsiskaitė, kad net pamokų neparuošė kaip reikiant. . . Pirmuosius knygų pusla-

pius jis tik perbėgo akimis, laukdamas, kada prasidės tikrasis veiksmas. Jam patinka knygoje pajusti intrigą jau nuo pat pirmo puslapio, kada nuotykiškas taip įsuka į savo sūkurį, kad jau nebegali sustoti skaitęs. Taip ir įvyko, nes kai prasidėjo Vytenio fantastiška kelionė, jis jau knygos nepaleidęs iš rankų... "Angelų sniegas", sako jis, gali drąsiai stovėti šalia amerikiečių rašytojų mokslinės fantastijos kūrinių. Jis su savo draugais šitokiomis knygomis labai domisi, ilgai apie jas kalba, diskutuoja, kartais bandydami ir savo mokslines žinias pritaikyti kasdienybei. Žinoma, dažniausiai tai tik svajonės. Vytenis, jo nuomone, yra tikras herojus, drąsus, protingas, greitos orientacijos, geraširdis. Jo nuotykiškai, ieškant atsakymo į tokią žemei grasinančią gamtos nelaimę, yra vietomis tokie realūs, kad skaitydamas ir nepajunti, kur čia realybė, o kur fantazija. Šiam jaunuoliui nepatikusi tik toji vieta, kur amerikietė mokytoja sako Dainei: "Geriau būti didele varle mažoje baloje, negu maža nereikšminga varlyte didelėje baloje. Tavo mažoji bala yra lietuviškoji bendruomenė. .." Jaunajam skaitytojui nebuvo aiškus šis palyginimas. Galbūt jam, kaip ir mums suaugusiems, atrodo, kad bala — tai ir yra bala tikrąja to žodžio prasme...

Viena dvylikmetė moksleivė, auganti labai lietuviškoj didelėj šeimoj tarp kitų sesučių, pakritikavo dvynukes Liepą ir Liną. Sakosi, ji turinti taipgi penkerių metų gudruolę sesutę, kuriai tačiau niekada neateitų galvon mintis kalbėti šitokiais suaugusiųjų sakiniais: "... tavo draugas knarkia, net langai dreba", arba "Rugilė kaip nuplikinta", "... gal ten Niujorke tokia mada?". . . Knygą ji skaičiusi labai pamažu, savo klausimais ir pastabomis pasidalindama ir su kitais šeimos nariais. Vytenio pasiryžimas išaiškinti keistųjų pūkų paslaptį, jo kelionė, ieškant pagalbos, pririšto vos gyvo šuns atradimas klaidžiam fantastiškam miške, jaunų banditų gaujos siautimas, senuko šeimos skriauda, gaisras ją taip sujaudino, kad net naktimis sapnavusi.. . Labai džiaugėsi laiminga knygos pabaiga ir žada parašyti autorei laišką,

prašydama sukurti daugiau tokių įdomių istorijų...

Tai tik kelios jaunųjų skaitytojų mintys, į kurias man buvo labai įdomu įsijungti ir pačiai patirti, kaip vaikas reaguoja net kar-tais ir į gana nereikšmingą knygos detalę. Galima su tomis jų mintimis sutikti arba nesutikti, bet viena aišku: Danutės Bindokienės apysaka jiems sukėlė naujus išpūdžius, išjudino vaizduotę, išugdė pasitikėjimą lietuviška knyga, kurios nereikės nustumti į šalį.

Skaitytojai turi teisę kelti didelius reikavimus vaikų literatūrai, nes gerai parašyta knyga visų bus mielai skaitoma ir ilgai neužmirštama. "Angelų sniego" autorės posūkis į mažai mūsų jaunimo literatūroje ištirtą sritį, auklėjamoji mintis, lengvas stilius, spalvingi gamtos vaizdai, mąstančiam ir bręstančiam vaikui yra svarbi pažintinė medžiaga pamilti lietuvišką knygą. Ji skatins vaiko smalsumą, ugdys mokslo pažinimo populiarumą, formuos technikos pažinimo supratimą, praturtins žodyną. Apysakoje neišvengta ir šiek tiek didaktikos, be kurios neapsieina nė viena jaunimui skirta knyga. Didaktinė mintis iš tikrųjų net ir reikalinga, nes puoselėja geruosius žmogaus jausmus. "Angelų sniege" ji taip atsargiai įjungta į bendrą pasakojimo planą, kad knygos auklėjamajai prasmei tik pasitarnauja.

Linkiu Danutei Bindokienei dar ne vieną kartą paskraidyti su vaikais po neišmatuojamus erdvių plotus, niekados neišsemti savo literatūrinio aruodo ir įtikinti ne vien jauną, bet ir subrendusį skaitytoją, kad knyga gali perkeisti ne tik žmogų, bet ir išgelbėti pasaulį nuo pražūties, kaip tai padarė jos apysakos herojus Vytenis.

• Dr. J. Sungaila už nuopelnus katalikiškoje veikloje popiežiaus Jono Pauliaus II apdovanotas ordinu "Pro Ecclesia et Pontifice". Dr. O. Gustainienė apdovanota ordinu "Bene Merenti". Jiemdviem ordinai įteikti Toronto katedroje. Įteikė kard. G.E. Carteris.

• "Draugo" romano premija 2000 dol. balandžio 4 d. Los Angeles mieste įteikta Jonui Vizbarui. Premijos mecenatai: kun. dr. J. Prunskis ir dr. J. Gliadelis (miręs).

NAIKINAMI IR NEPRIŽIŪRIMI PARKAI

Lietuvoje veikianti socialistinė gamtosauga turi daug bėdų. "Literatūros ir meno" savaitraštis rašo, kad užuot parkus apsaugojus ir gražinus, šiurkščiu disonansu dažnai skambėjo kai kurių rajonų atstovų pasiūlymai, pvz.: "šį parką iš valstybės saugomų parkų sąrašo išimti", "iš valstybės saugomų parkų kategorijos išjungti", "kadangi parko teritorijoje yra pastatyti laikini vasaros pastatai kiaulėms ir daugelis medžių išdžiūvę, tikslinga minėtą vietą nelaikyti parku", "pasiūlytas nurašyti kaip pasenęs".

Į tai piktu tonu reagavo redakcija: "Kas glūdi už cituotų biurokratiškos frazeologijos preliudijų? Ar tai nėra seniai kritikuojamas, bet gajus (prisiminkime dar Krylovo "Kiaulę po ąžuolu") miesčioniškas, vartotojiškas abejingumas, vengimas nuoširdžiai rūpintis visuomenės patikėtu amžių palikimu, pataikavimas apsileidėliams parkų šeimininkams? Tai tam tikri kultūrinio atsilikimo, visuomeninės iniciatyvos blėsimo tuose rajonuose požymiai, konfrontuojantys su visuotiniu dėmesiu gamtosaugai ir želdynų plėtojimui, gražioms Paminklų apsaugos ir kraštotyros bei Gamtos apsaugos draugijų iniciatyvoms dėl parkų. Juoba skaudu, kad tokios, atsiprašant, iniciatyvos kyla iš žmonių, kurie patys turėtų visomis išgalėmis ugdyti visuomenės gerąsias paskatas, supratimą ir dėmesį gamtos ir kultūros palikimui, jo racionaliam pritaikymui ir panaudojimui mokslo, kultūros, poilsio ir sveikatingumo reikalam". Įdomu, ką į tai at-

sakys krašto valdovai rusai, kurie daug senų, ypatingos vertės parkų medžių išvežė į Rusiją baldams gaminti.

"SPAUDOS DIENOS GARBEI"

Tokia antrašte "Tiesos" dienraštyje buvusiame straipsnyje skaitome: "Kilnūs ir garbingi tarybinių žurnalistų uždaviniai. Jų pareiga, kaip yra pasakęs Leninas, rašyti dabarties istoriją, stengtis, kad spausdintas žodis patrauktų plačiasias darbo žmonių mases teisingumu, partiniu principingumu, padėtų įtvirtinti komunizmo idealus. Spauda mūsų šalyje yra jėga, daranti didžiulę įtaką visuomenės dvasiniam gyvenimui. Tarybų Sąjungoje leidžiama daugiau kaip 8 tūkstančiai laikraščių, kurių vienartinis tiražas — 173 milijonai egzempliorių".

Ir kaip gaila, kad tie "kilnūs ir garbingi tarybinių žurnalistų uždaviniai" nepasižymi nei kilnumu, nei garbingumu. Leninas sakė, kad žurnalistai turi rašyti dabarties istoriją, o jie ją klastoja. Ragino jis stengtis teisingu spausdintu žodžiu patraukti plačiasias darbo žmonių mases, o žurnalistai viską grindžia melu.

POETUI JUOZUI KĖKŠTUI MIRUS

Mirus žymiam poetui Juozui Kėkštui, "Gimtasis kraštas" rašė: "Š.m. balandžio 16 d. Varšuvoje mirė lietuvių poetas Juozas Kėkštas (Juozas Adomavičius).

Juozas Kėkštas gimė 1915 m. lapkričio 19 d. Taškente, kur buvo apsigyvenę karo audrų nublokšti jo tėvai darbininkai. Sugrįžus į Vilnių, 1926-1934 m. besimokydamas Vytauto Didžiojo gimnazijoje, J. Kėkštas įsijungė į Vilniaus krašto revoliucinį judėjimą, dėl to Lenkijos buržuazinės valdžios buvo persekiojamas, teisiamas. .. Savo eilėraščius, kuriuos pradėjo rašyti dar būdamas gimnazijoje, J. Kėkštas spausdino pažangioje Vilniaus krašto spaudoje, komunistinio pagrindžio leidiniuose".

Poetas K. Bradūnas taip "Drauge" apie J. Kėkštą rašė: "Poeto Juozo Kėkšto mirtį paminėjo taipgi ir okupuotos Lietuvos spauda. Tik, kaip jau ten įprasta, tendencingai ir daug ką nutylint. Visą laiką ten be jokios gėdos kiekvieną bent kiek kairesnių pažiūrų

rašytoją stengiamasi parodyti kone pavyzdingu komunistu arba jau dideliu jų simpatiku. Šitaip dabar daroma ir su Juozu Kėkštu. Taip elgiasi ir daugeliui čia, išeivijoje, brukamas "Gimtas kraštas" balandžio 23 d. puslapiuose. Taipgi ten nė vieno žodžio, kad Juozas Kėkštas buvo "Žemės" antologijos dalyvis, kad buvo "Literatūros lankų" žurnalo redakcijos narys ir techniškas redaktorius, kad pokario metais Romoje redagavo "Lietuvių balsą", kad lietuvių kalbon išvertė Nobelio premijos laimėtojo Czeslawo Miloszo rinktinės poezijos knygą. Galima sakyti, nukertama žmogui galva, išlupama širdis ir paskui rodomas neva autentiškas jo portretas".

LIETUVOS RAŠYTOJŲ PALYDOVAI: TERORAS, ŠANTAŽAS...

Lietuvos pagrindžio leidinyje "Alma Mater" A. Samanious rašo: "1950 m. sausio mėn. 8 d. buvo rastas gatvėje nužudytas poetas Kazys Jakubėnas. Nors ir būdamas kairiuoliškos orientacijos, nepritarė okupantų siautėjimui Lietuvoje. Tai, matyt, kainavo jam gyvybę.

Paskutinė rašytojo auka ant Lietuvos laisvės aukuro yra M. Tamonio gyvybė. M. Tamonį suvažinėjo traukinys. Gal jis buvo saugumiečių pastumtas po traukiniu, o gal ir ne. Čia yra tikra štai kas: jei jo po traukiniu ir nepastūmė, tai vis tiek jį privarė iki tokios psichinės būsenos, kad pats puolė po traukiniu.

O kiek Lietuvos rašytojų prarado sveikatą Gulage! Tai K. Boruta, A. Miškinis, V. Drazdauskas, K. Inčiūra, O. Lukauskaitė, R. Maskonis, A. Vengris ir kt.

Teroras, šantažas, psichologinis apdorojimas Lietuvos rašytojus lydi visą laiką. Jie plūstami spaudoje, jiems grasinama susirinkimuose ir posėdžiuose.

TAIKOS FONDAS

Rašytojas Juozas Baltušis, Lietuvos TSR taikos gynimo pirmininkas, "Tiesos" dienraštyje kviečia visus aukoti pinigus Taikos fondui. Jis dėkoja ir pavyzdžiu nurodo Aklių draugiją, kuri kasmet aukoja po 20 tūkstančių rublių ir daugiau.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS. S.J.
Patarėjas — PROF. PETRAS JONIKAS

ŽODŽIŲ RAŠYMAS DRAUGE IR ATSKIRAI

Lietuvių bendrinėje kalboje jau buvo nustatyta kai kurių žodžių rašymas drauge ar atskirai. Daugiausia tai buvo J. Jablonskio siūlymai, kuris daugelio vadinamas mūsų rašomosios kalbos tėvu. Bet ne visi kalbininkai norėjo su ta rašyba sutikti. Pavyzdžiui, Pr. Skardžius savo "Lietuvių kalbos vadove" (Vokietija, 1950) siūlo kitokią rašybą, kuri vis dėlto neprigijo. Gal norėdamas mūsų rašybą palengvinti ir suvienodinti, jis daugelį bendrinėje kalboje atskirai rašomų žodžių siūlo rašyti drauge, pvz.: galbūt, turbūt, kažinkas, kažinkaip, perbrangus, visdėlto ir t.t.

Jau prieš keletą metų Lietuvoje mūsų rašyba buvo šiek tiek reformuota, paremta kai kuriomis aiškesnėmis taisyklėmis, negu buvo iki šiol. Pr. Skardžius 1975 m. balandžio mėn. 12 d. "Drauge" taip apie tai rašė: "Jau seniai buvo pradėta kalbėti apie mūsų rašybos pertvarkymą Lietuvoje. Ilgai dėl to buvo tariamasi, ginčijamasi, bet prie esminės rašybos reformos nebuvo prieita; buvo pasiryžta rašybą tik aptvarkyti. Ir štai tokia aptvarkyta rašyba 1974 m. kovo 26 d. buvo patvirtinta Lietuvių kalbos ir literatū-

---

Kadangi akieji nemato, kas dedasi aplink, tai gal tik dėl to ir aukoja. Iš tikrųjų tie pinigai skiriami ne taikai remti, bet imperialistiniam komunizmo viešpatavimui ir pasaulinei revoliucijai.

ros instituto Mokslo tarybos". Paskui jis ten pamini svarbiausius rašybos pakeitimus.

Jau praėjusiame numeryje rašėme apie kai kuriuos pakeitimus. Dabar pakalbėsime apie žodžių rašymą drauge ir atskirai. Jų rašyba dabar siūloma tvarkyti pagal šią taisyklę: du žodžiai, kurie įgyja vieno žodžio reikšmę, vienam sutrumpėjus, rašomi drauge, pvz.: anąkart (aną kartą), dusyk (du sykius), popiet (po pietų), galbūt (gali būti), turbūt (turi būti), kažkas (kažin kas), kažkur (kažin kur) ir t.t.

Nesutrumpėję vienos reikšmės žodžiai rašomi skyrium, pvz.: iš lėto, iš tikro, iš tikrųjų, iš tiesų, be galo, be reikalo, bet kas, bet kuris, kai kas, kai kuris, kažin kas, kažin kur, kažin kaip, kai kur, kai kada, kas nors, kur nors, vis tiek, vis vien, vis tik, per geras, per mažai, šiaip jau, šiaip sau, na jau ir t.t.

Dalelytė *per* siūloma rašyti skyrium nuo kitų žodžių, pvz.: per didelis, per platus, per geras, ne per geriausiai, ne per seniai ir t.t. Tačiau priešdėlis *per* visada rašomas kartu, pvz.: pereiti, peršokti, pernešti. Prime name, kad visuose žodžiuose, kurie turi priešdėlį *per-*, kirtis krinta ant šio priešdėlio. Kai kurios rytų aukštaičių tarmės šiuos žodžius kirčiuoja šaknyje.

Samplaiką *per daug* lig šiol kartais rašydavome drauge, kartais atskirai. Mokiniam taip būdavo aiškinama: jeigu sakinyje samplaiką *per daug* galima pakeisti vienu žodeliu *per*, tai tas *daug* neturi reikšmės, užtat rašoma drauge, pvz.: Jis per daug geras. Šio sakinio reikšmė nepasikeis, jeigu pasakysime: Jis per geras. Bet štai kitas sakiny: Jis per daug žino. Čia negalime sakyti: Jis per žino. Dėl to čia samplaiką *per daug* rašome atskirai. Dabar ši samplaika visuomet siūloma rašyti atskirai, remiantis net dviem taisyklėmis: 1. nei *per*, nei *daug* nėra sutrumpinti ir 2. dalelytė *per* visuomet rašoma skyrium.

Dėl to ir *dėlto*. *Dėl to* rašoma atskirai, kai juo reiškia priežastis, pvz.: Jis *dėl to* neatėjo, kad sirgo. *Dėlto* rašoma drauge, kai jis reiškia *tačiau*, visgi, pvz.: *O dėlto* (ta-

čiau) jis yra neblogas žmogus. *Vis dėlto* aš nemaniau, kad jis taip pasielgs.

Už tat, už tai ir *užtat, užtai*. *Už tat, už tai* rašoma skyrium, kai šie žodžiai eina papildiniu ir reiškia *už tą dalyką*, pvz.: *Už tai* aš jo niekad nepamiršiu. *Už tat* jis užsipelnė didelę pagarbą. Kai žodžiai *užtat* ir *užtai* reiškia priežastį ir juos galima pakeisti žodžiu *todėl*, rašome drauge, pvz.: Jis daug skaito *užtat (užtai)* daug ir žino.

Dalelytė *gi* rašoma drauge tik su vienskiemeniais nekaitomais žodžiais, o su visais kitais rašoma atskirai, pvz.: argi, betgi, kurgi, kaipgi, tuojgi, visgi, vosgi; kas gi, ko gi, kada gi, kodėl gi, visuomet gi.

Čia bus naudinga priminti, kad dalelytė *gi* niekad sakinyje neina priešpriešiniu jungtuku, pvz.: Aš dirbau, *gi* (= o) jis tinginavo. Jis yra labai geras mokinys, *gi* (=o) jo brolis tik vidutinis.

Iki šiol mes rašydavome: *kur-ne-kur, kas-ne-kas, vos-ne-vos* ir pan. Pr. Skardžius juos siūlė rašyti: *kur nekur, kas nekas, vos nevos* ir t.t. Dabar jie siūloma rašyti trimis žodžiais, bet be brūkšnelių: *kur ne kur, kas ne kas, vos ne vos*. Tačiau rašoma ir toliau: *norom nenorom, valia nevalia, vargais negalais*.

- Kolumbijos distrikto aukščiausiasis teismas nusprendė, kad dr. F.C. Werner ir Community liginė turi sumokėti 75.000 dol. už tai, kad jų blogas gydymas užmušė negimusį kūdikį motinoje. Pagal vadinamąjį Survival aktą kėlusieji bylą galėjo gauti kompensaciją.

- Lenkija pradėjo daugiau išleisti į užsienį disidentų. Emigracijos vizas gavo katalikų žurnalo "Wież" redaktorius Tadeusz Mazowiecki ir kiti.

- Pranciškonų provinciolų suvažiavimas St. Antonio mieste, Texas, priimta rezoliucija prieš tikinčiųjų persekiojimą komunistiniuose kraštuose; išsiuntinėta visoms komunistinėms vyriausybėms.

- Lietuvių pranciškonų vedamos Prisikėlimo parapijos bažnyčioje Toronte, Kanadoje, kas antra sekmadienį turi pamaldas latviai katalikai.

- Austrijos sostinės Vienos arkiv. kard. Koenig parašė laišką Brežnevui, prašydamas paleisti areštuotus stačiatikių kunigus: Dudko, Jakunina, Ramanuką. Taip pat priminė reikalą suteikti tikintiesiems konstitucijos garantuotą religijos laisvę.

PATARIMAS

“Laiškuose lietuviams” visuomet yra puikių straipsnių įvairiomis temomis. Labai naudingi straipsniai yra apie šeimas, apie jaunimo ir vaikų auklėjimą. “Laiškai lietuviams” jau eina trisdešimt antri metai. Kiek tokių puikių ir naudingų straipsnių per visą šį laiką buvo išspausdinta! Būtų labai naudinga, kad juos visus surinktumėte ir išleistumėte knygą. Manau, kad visi skaitytojai būtų labai patenkinti. Neleiskite šiam turtui žūti.

Marija S.

“LAIŠKAI LIETUVIAMS” PADEDA IR PAMOKO

Siųsdama prenumeratos mokestį, noriu keletą žodžių parašyti, kaip aš vertinu šį žurnalą. Labai teisingai jį pernai apibūdino rašytojas Jurgis Gliuoda savo premijuotu straipsniu (gegužės mėn. numerįje). Su jo mintimis visiškai sutinku.

Kalbos kampelis, tautiniai interesai, lietuviškieji rūpesčiai, dėmesys menui, taiklios pastabos jaunimui ir vyresniesiems, tikėjimo temų įvairumas, gyvenimiškos tikrovės painiavų nagrinėjimas mums labai daug padeda ir pamoko. Visi straipsniai parašyti lengvai, kondensuotai, suprantamai. Tad “Laiškai lietuviams” yra mums artimi, mieli, būtini.

L. Vansauskienė

MAŽIAU NEREIKALINGŲ PUOŠMENŲ, DAUGIAU DĖMESIO PROBLEMOMS!

Perskaičiusi V. Kasniūno straipsnelį “Nesuvaldomų jausmų moteris” (š.m. kovo mėn.), jaučiausi taip nesmagiai, kad reikėjo skubiai kelis gurkšnius vandens (ne “alkoholinių gėrimų”, kaip Jurgaitienei) nuryti. Straipsnelio Jurgutienės problema (alkoholizmas) gal ir tikra, tačiau problemos priežastys labai neįtikinančios: ar ji gėrė, kad vyras per mažai miegamajame lankėsi; ar dėl to, kad gailėjosi jaunystės ir visų malonumų “kada aš buvau visų, o jie visi mano”; ar neturėdama jokio darbo? V. Kasniūnas vartoja tokį melodramatišką stilių, kad jis dvelkia visišku amerikietiškuoju “muilo ope-

rų” kvapu. Labai puiku, kad autorius kelia tą ar kitą lietuviškos šeimos negerovę ir mėgina ieškoti atsakymų, bet perdėtai saldus ir sentimentaliai senoviškas prie tų problemų priėjimas nubaido jaunesnės kartos skaitytojus, sukelia jiems tik pašaipų šypsny. Galbūt p. Kasniūno kartos žmonės prartę prie “nesuvaldomų aistrų; sienų, kvėpuojančių ilgesiu; lovų, virtusių karstu” ir kt. panašių stiliaus puošmenų, kurias randame šiame ir ankstyvesniuose V. Kasniūno straipsniuose, bet visi tie “pagražinimai” užmuša norą straipsnius skaityti.

Kad šie žodžiai nebūtų tik vieno žmogaus nuomonė, praėjusioje “L.L.” šventėje padiskutavome juos su eile “L.L.” skaitytojų.

Grįžtant prie Jurgutienės problemos (nors labai sunku suprasti, kokia ta problema iš tikrųjų yra), visi sutarėme štai ką: a) moteriškė neturi jokio darbo, jokio užsiėmimo; b) ji kaltina tik vyrą, kad meilė šeimoje išblėso; c) visa bėda, kad vyras labai greitai ir mielai visas kaltes prisiima; d) problemos sprendimas labai paviršutiniškas ir dirbtinis: kaip vyras galėjo paaukoti 6 mėn. vienuolyno statybai? Juk jis turėjo darbą. Ką Jurgutienė ten dirbo: ar stogus dengė, ar sienas mūrijo? Juk autorius niekur nepažymi, kad ji kokį darbą sugebėjo dirbti (išskyrus rūkyti, gerti ir dūsauti); e) kiek ilgai tęsis Jurgaičių susitaikymas, kai juodu vėl grįš į kasdienybę? Vyras skaitys, dirbs, važinės, o žmona vartysis lovoje, girksnodama vynelį ir skaitydama “skystus” meilės romanus. . . Tai nėra gyvenimiškas sprendimas, nors problema ir buvo gyvenimiška.

Mes, diskutavę V. Kasniūno straipsnelį “L.L.” šventėje, siūlome autoriui daugiau dėmesio kreipti į aprašomąsias problemas, jų logiką ir sprendimus, mažiau vietos skirti senoviškoms stiliaus puošmenoms, kurios tinka tik pigiuose romanuose, bet ne rimtame žurnale. Mes žinome, kad V. Kasniūnas yra žurnalistas, todėl būtų gerai, kad jis savo žurnalistine patirtimi naudotųsi, nagrinėdamas ir lietuviškų šeimų problemas. Nusunkus visas tas “saldybes”, straipsniai būtų daug svaresni.

Ištikima “L.L.” skaitytoja

- Albanijoje, kaip skelbia austrų katalikų žinių agentūra Kathpress, iš viso buvo sušaudyti du vyskupai ir apie 40 kunigų. Nežiūrint žiauriausio persekiojimo, nežiūrint, kad buvo uždaryta, nugriauta ar atimta daugiau negu 2000 bažnyčių ir vienuolynų, krikščionių tikėjimas tebėra gyvas, net ir tikinčiųjų skaičius maždaug pasilieka tas pats: apie 130.000 krikščionių.

Danutė Eidukienė skaito protokolą.

J. Tamulaičio nuotr.

Redaktorius dėkoja mecenatui J. Veselkai.

J. Tamulaičio nuotr.

TRUMPAI IŠ VISUR

- Pietų Amerikoje, lietuvių ir kitataučių sielovadoje, dirba 44 lietuviai kunigai.
- Italijoje įtakingiausiu žmogumi laikraštis "Il Mondo" paskelbė popiežių Joną Paulių II, antrojo vietoj — Italijos prezidentą Sandro Pertini, trečiojo — "Fiat" automobilių bendrovės prezidentą Giovanni Agnelli.
- Ugandoje laikraštis "Time" pripažino, kad to krašto vadinamoji liaudies milicija teroro mėnesiais išžudė ar išbloškė į kaimyninį Sudaną apie 40.000 žmonių.
- Lenkijoje, Torno mieste, pastatytas paminklas popiežiui Jonui Pauliui II. Paminklas bronzinis, 41/2 metro.
- Vašingtone sausio 22 d. demonstravo 60.000 amerikiečių eisenoje už gyvybės saugojimą prieš leidimą žudyti negimusius kūdikius.

- Vysk. Antano Deksnio 50 m. kunigystės sukakties minėjimas buvo Romoje birželio 6 d. Vyskupas Deksnys tą dieną Villa Lituania koplyčioje drauge su savo kurso draugais aukėjo jubiliejaus šv. Mišias. Po to — priėmimas ir vakarienė Villa Lituania patalpose.
- Australijos vyriausybė apdovanojo kun. Frank Flynn vienu iš aukščiausių tos šalies ordinų. Kunigas Flynn yra drauge ir gydytojas, chirurgas, daug nusipelnęs, gerinant Australijos aborigenų gyvenimą ir pažangą.
- Japonijos naujas ambasadorius prie Apaštališkojo Sosto, įteikdamas savo skiriamuosius raštus, pažymėjo, kad japonų vyriausybė didžiai vertina nuolatines katalikų Bažnyčios taikos pastangas ir plėtimą broliško sugyvenimo, ugdamą dvasines ir medžiagines vertybes.

- Italijoje kun. Alighieri Tondi 1952 m. buvo metęs kunigystę, įstojęs į komunistų partiją ir civiliai susituokęs su ilgamete komunistų atstove Italijos senate — Carmen Zasti. Jai mirus, kun. Tondi apgailėjo savo veiksmus, kreipėsi į Joną Paulių II, prašydamas, kad būtų vėl priimtas į katalikų Bažnyčią. Popiežius jį priėmė, ir jis beveik po trijų dešimtmečių pertraukos 1981 m. sausio 11 d. vėl galėjo aukoti šv. Mišias.

- Lenkijoje Tadeusz Mazowiecki, vienas iš pirmaujančių katalikų kovotojų, buvo paskirtas lenkų laisvosios darbininkų sąjungos „Solidarumas“ žurnalo redaktoriumi.

- Prie Lenkijos vyskupų sekretoriato įsteigtas padalinys laisvosios darbininkų sąjungos narių švietimui apie katalikų socialinį mokslą. Apie tai paskelbė kard. St. Wyszinski.

- Ispanijoje šiuo metu yra 30.100 vyrų vienuolių, jų tarpe apie 18.000 kunigų ir daugiau kaip 77.000 seselių vienuolių, kurių apie 14.000 gyvena kliauzūros vienuolynuose.

- Paryžiuje šiemet ypatingai iškilmingai minima 400 m. sukaktis nuo gimimo šv. Vincento Pauliečio, didžio labdaros apaštalo. Paryžiuje, Šv. Vincento Pauliečio bažnyčioje, yra jo palaikai. Šv. Vincencas yra įsteigęs kunigų misijų vienuoliją ir šaričių vienuolyną, veikusių ir Lietuvoje.

- Italijoje katalikai sausio mėnesį surinko daugiau kaip 6 milijardus lyrų šelpti nuo žemės drebinimo nukentėjusius Pietų Italijos gyventojus.

- Kenijos sostinėje Nairobyje, Afrikoje, rugpjūčio mėn. pradžioje įvyks visos Afrikos bažnyčių konferencija, kurioje dalyvaus apie 500 delegatų atstovaujančių 172 tai konferencijai priklausančioms bažnyčioms.

- Jungtinių Tautų generalinį sekretorių Kurt Waldheim pagerbė Notre Dame universitetas, suteikdamas Laetare medalį.

- Karen Anne Quinlan, nuo 1975 m. būdama be sąmonės, sulaukė 27-to gimtadienio. Ta proga slaugymo namuose Moris Plains, N.J., kur ji globojama, buvo jos kambarį aukotos šv. Mišios.

- Jono Pauliaus II drama „Auksakalio krautuvė“, kurią jis parašė, būdamas Krokuvos vyskupu, bus susukta į filmą apie meilę ir vedybinį gyvenimą. Tai atliks Italijos filmų kūrėjai Marco Antanini ir Mario di Nardo. Jie, nuvykę į Lenkiją, susitarė dėl šio filmo sukimo Krokuvoje.

- Vatikano naujame žinyne paskelbta, kad dabar yra 126 kardinolai. Apaštalo sostas palaiko diplomatinis santykius su 99 pasaulio valstybėmis. Romoje yra 17 popiežiškų universitetų, visame pasaulyje —

47 katalikų universitetai ir 41 bažnytinių mokslų fakultetas. Prie valstybinių universitetų dar yra 33 teologijos fakultetai.

- Vyrų vienuolių visame pasaulyje yra apie 250.000, priklausančių 228 vienuolijoms. Moterų vienuolių yra 1.214 su 773.000 seselių.

- Ukrainoje veikia organizuota slapta katalikų Bažnyčia. Turi savo kunigus, vyskopus ir vyriausią ganytoją. Apie tai skelbia prancūzų žinių agentūra „France Press“.

- Šveicarų mokslininkas Max Frei, analizuodamas vadinamąją Torino drobulę, rado joje medžiagų, kurios liudija, kad ji yra iš Kristaus laikų. Drobulėje rastos augalų dulkelės ir aliejaus liekanos pagal mokslininką Frei, liudija, kad ji kilusi iš Šventosios Žemės, iš Kristaus laikų.

- Mokslininkai James S. Coleman ir kun. Andrew M. Greeley, ištyrę valstybinius duomenis ir statistines žinias, priėjo išvados, kad katalikų mokyklos geriau paruošia moksleivius už valstybines. Jų tyrimai pirmiausia apėmė vidurines mokyklas. Tyrimai buvo daromi National Opinion Research Center įstaigos vardu.

- Jugoslavijos socialistinės respublikos prezidentas Mijatović, drauge su užsienio reikalų ministru ir kitais aukštais pareigūnais, aplankė popiežių Joną Paulių II. Jugoslavija gerina santykius su katalikų Bažnyčia.

J.Pr.

„Laiškų lietuviams“ ekskursija į Egiptą. Šv. Žemę ir Graikiją labai gerai pavyko! Nebuvo jokių nepasitenkinimų, niekas nesusirgo, buvo visų labai gera, pakili nuotaka. Pakeliui į namus, buvome sustoję Romoje ir dalyvavome toje istorinėje audien-cijoje, kur buvo užpuoliko sužeistas popiežius. Visiems tai paliko neišdildomą įspūdį. Toji nelaimė įvyko apie 50 metrų nuo mūsų grupės.

Daugelis buvusių ekskursantų klausia, kur planuojame važiuoti kitais metais. Dar galutinai nenutarėme, bet galvojame važiuoti į Ispaniją, Portugaliją ir Maroką arba Prancūziją.

Kurie esate susidomėję ekskursija, parašykite savo pageidavimus. Kiek bus įmanoma, stengsimės į juos atsižvelgti.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Viktoras Gidžiūnas, O.F.M. ŠV. PRANCIŠKAUS DVASIOS SPINDULIAVIMAS. Išleido Pranciškonai 800 metų nuo šv. Pranciškaus gimimo paminėti. Knygos aplanke parašyta, kad tai yra "lyg maža pranciškonų istorijos enciklopedija. Retai kada į tokį ribotą puslapių kiekį pasiseka sutelkti tiek daug svarbios medžiagos". Tai tikra tiesa. Čia labai paprastu stiliumi ir paprastais žodžiais puikiai atvaizduotas paprastas didelio dvasingumo šv. Pranciškaus gyvenimas. Tekstas papuoštas daugeliu iliustracijų iš šventojo gyvenimo.

Juozas Eretas. VALANČIAUS ŠVIESA UŽ MARIŲ. Pranciškaus Juro ir jo bendrininkų gyvenimas bei veikla. Išleido Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija 1980 m. Romoje. 356 psl., kieti viršeliai (yra ir minkštais viršeliais), kaina 24 dol., Akademijos nariams — 12 dol.

Anatolijus Kairys. PO DAMOKLO KARDU. II dalis. Romanas. Išleido Šaulių sąjunga tremtyje 1981 m. Viršelis ir aplankas dail. Petro Aleksos. 303 psl., kaina 8 dol. Knyga dedikuojama visiems, kurie kentėjo ir mirė nuo komunizmo ir nacizmo.

Egils Kaime. BETWEEN TWO MIDSUMMER NIGHTS. Išleido Branden Press Bostone. Kieti viršeliai, 198 psl., kaina 8,95 dol. Tai latvio rašytojo įdomus istorinis romanas, kuriame vaizduojama pabaltiečių laisvės kovos 1945 metais.

KŪRYBOS KIBIRKŠTELĖS. Čikagos aukštesniosios lituanistinės mokyklos moksleivių metraštis (1980-1981). Redaktoriai: Julija Gotceitaitė ir Viktoras Gudas. Redakcinė komisija: Audrė Budrytė, Gailė Eidukaitė, Zita Kuliešytė, Vėjas Liulevičius, Vidas Noreika, Nida Pemkutė ir Rasa Tijūnėlytė. Metraščio globėjas — Juozas Masilionis.

ATEITIES TILTAS. Kristijono Donelaičio aukštesniosios lituanistinės mokyklos moksleivių metraštis (1980-1981). Spaudai paruošė ir redagavo Regina Kučienė. Viršelis Jono Maleiškos, nuotraukos Jono Tamulaičio, piešiniai Rimos Stroputės. Spaudė Morkūno spaustuvė Čikagoje.

LITUANUS. Vol. 27, No. 2. Šį numerį redagavo Tomas Venclova ir Tomas Remeikis. Adresas: Litanus, 6621 S. Troy, Chicago, 111 6C629.

CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA. No. 43 ir 46. Leidžia Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Kunigų Vienybė, 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207

Nuoširdi padėka "LAIŠKŲ LIETUVIAMS" rėmėjams

100 dol. aukojo R. ir A. Babickai.

18 dol. aukojo R. Otto.

17 dol. aukojo V. Šoliūnas.

Po 12 dol. aukojo: B. Beleskienė ir J. Daunorienė.

Po 10 dol. aukojo: S. Skibiniauskas, A. Kairaitis, J. Želvys.

Po 8 dol. aukojo: M. Ambrozaitienė ir P. Skrupskas.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarlis. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Telef. 737-8400. Nekalto Prasidėjimo Šv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam, CT 06260. Metinė prenumerata — 8 dol., atskiras numeris — 80 centų.